

ΔΙΚΤΥΑ ΥΠΟΛΟΓΙΣΤΩΝ

Ασύρματα
Τοπικά Δίκτυα

Περίληψη

- Βασικές αρχές και θέματα υλοποίησης για τα ασύρματα τοπικά δίκτυα
  - Αρχιτεκτονικές
  - Σχεδιαστικοί στόχοι
- Ασύρματα τοπικά δίκτυα IEEE 802.11

Περιεχόμενα

- Εισαγωγή στα ασύρματα τοπικά δίκτυα
- Ασύρματα τοπικά δίκτυα IEEE 802.11
  - Προδιαγραφές
  - Στοιχεία δικτύου
  - Αρχιτεκτονική δικτύου
  - Φυσικό στρώμα
  - Πρότυπα
  - Βασικές διαδικασίες
  - MAC
    - CSMA/CA
    - Μορφή πλαισίου MAC
- Νέα πρότυπα IEEE 802.11

Ασύρματα LAN

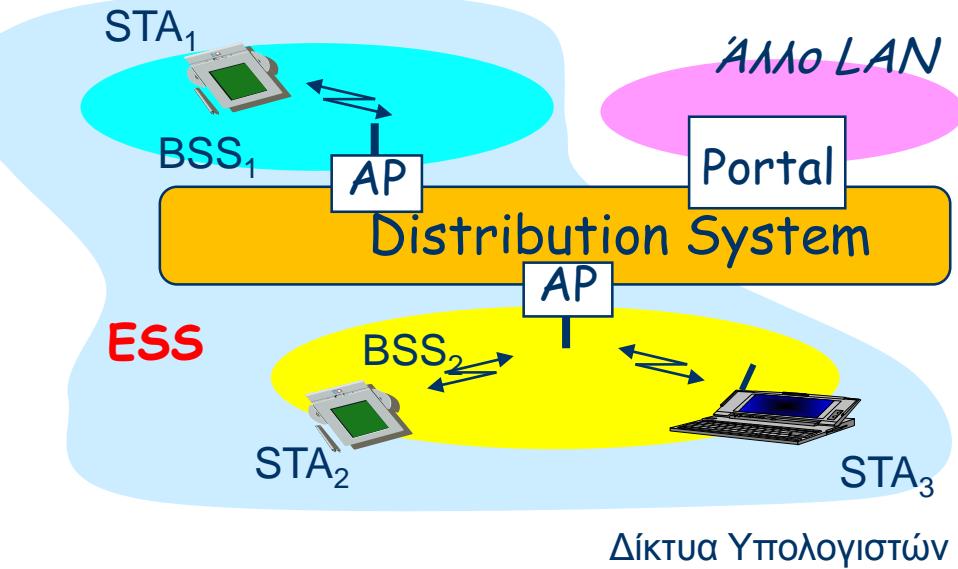
- Εξασφαλίζουν απαιτήσεις:
  - Κινητικότητας
  - Νομαδικής πρόσβασης
  - Δικτύωσης ad hoc
- Παρέχουν τρόπο κάλυψης σε περιοχές που υπάρχει δυσκολία καλωδίωσης.
- Παρέχουν υψηλούς ρυθμούς μετάδοσης (αρκετά Mbps) σε φορητά τερματικά.
  - Μετακίνηση σε περιορισμένες περιοχές (π.χ. μεγάλα κτίρια, πανεπιστημιουπόλεις, νοσοκομειακοί χώροι, εμπορικά κέντρα).
- Μπορεί να συνυπάρχουν με ενσύρματα LAN.

Αρχιτεκτονικές ασύρματων LAN

WLAN με Υποδομή

- Station (STA) - Σταθμός: τερματικό με μηχανισμούς πρόσβασης στο ασύρματο μέσο
- Access Point (AP) - Σημείο πρόσβασης: σταθμός ενσωματωμένος στο σύστημα διανομής
- Basic Service Set (BSS) - Βασικό σύνολο εξυπηρέτησης: ομάδα σταθμών στην ίδια συχνότητα
- Portal - Πύλη: γέφυρα προς άλλα τοπικά δίκτυα
- Distribution System (DS)
- Σύστημα διανομής:
δίκτυο διασύνδεσης για σχηματισμό ενός λογικού δικτύου (ESS: Extended Service Set) βασισμένου σε πολλά BSS

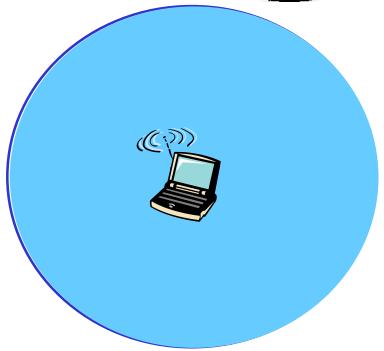
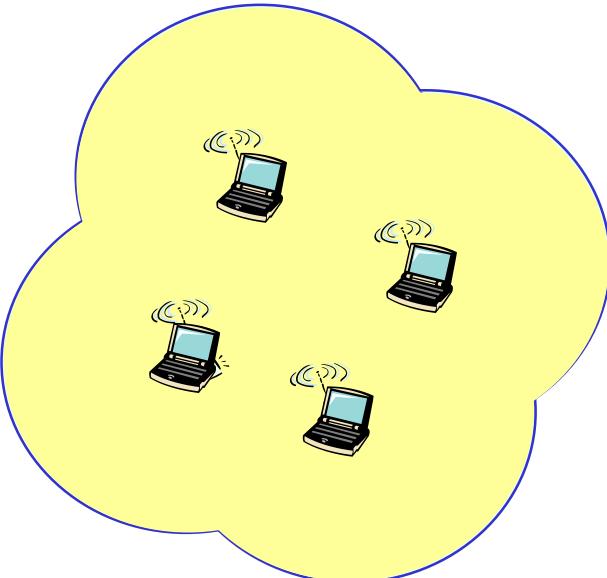
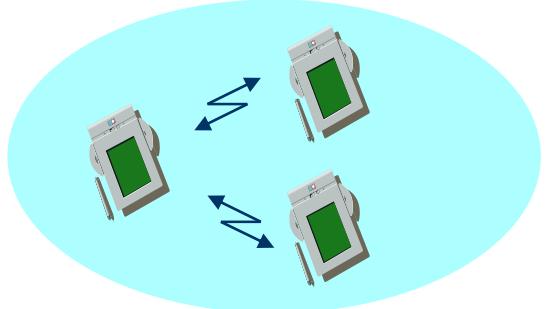
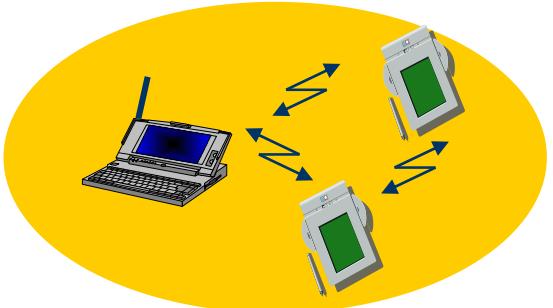

Δίκτυα Υπολογιστών

Αρχιτεκτονικές ασύρματων LAN

Αυθύπαρκτα WLAN

- Οι σταθμοί οργανώνονται δυναμικά σε ένα δίκτυο χωρίς AP και δρομολογούν την κίνηση μεταξύ τους.
- Κάθε σταθμός μπορεί να μεταδίδει σε άλλους σταθμούς που βρίσκονται στην εμβέλεια μετάδοσής του.

Σχεδιαστικοί στόχοι

- Μεγάλη διέλευση
- Υποστήριξη μεγάλου αριθμού σταθμών
- Επικοινωνία με σταθμούς ενσύρματων LAN
- Περιοχή κάλυψης ακτίνας $50 \div 150$ m
- Περιορισμένη κατανάλωση ισχύος από τους κινητούς host
- Αξιοπιστία μετάδοσης και ασφάλεια επικοινωνίας
- Λειτουργία χωρίς άδεια
- Κινητικότητα (διαπομπή/περιαγωγή)
- Δυναμική αναδιάρθρωση

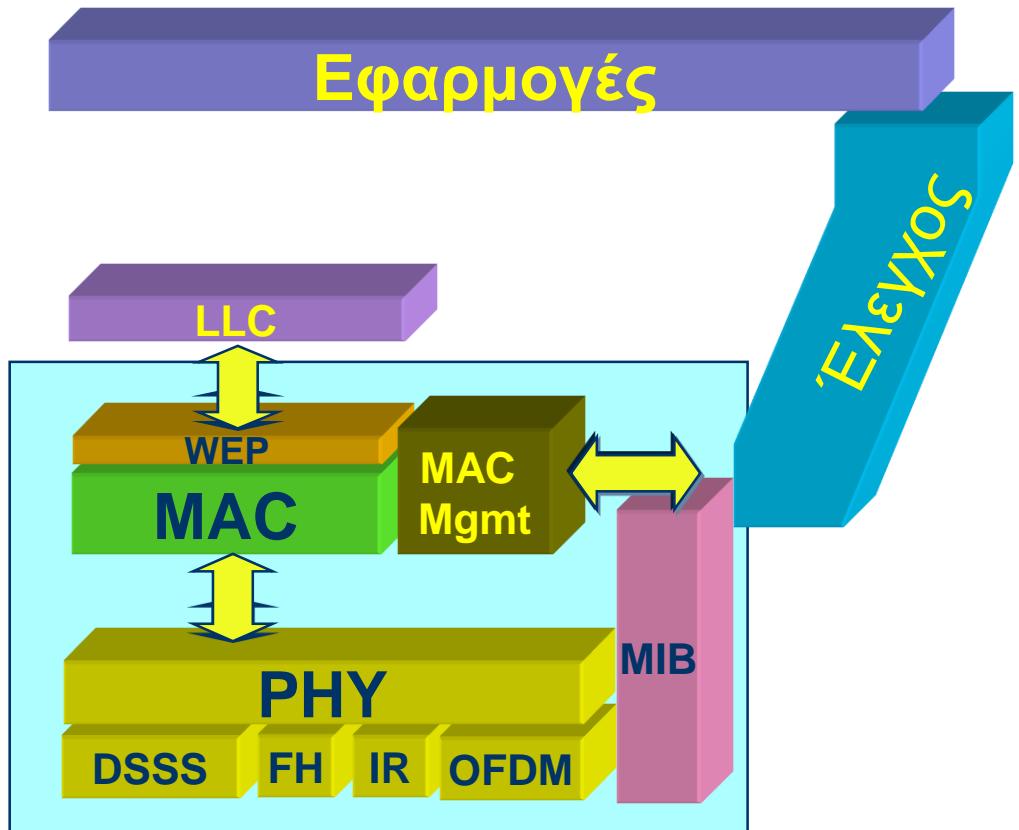

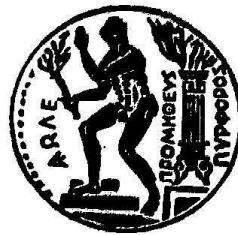
Δίκτυα IEEE 802.11

IEEE 802.11: προδιαγραφές

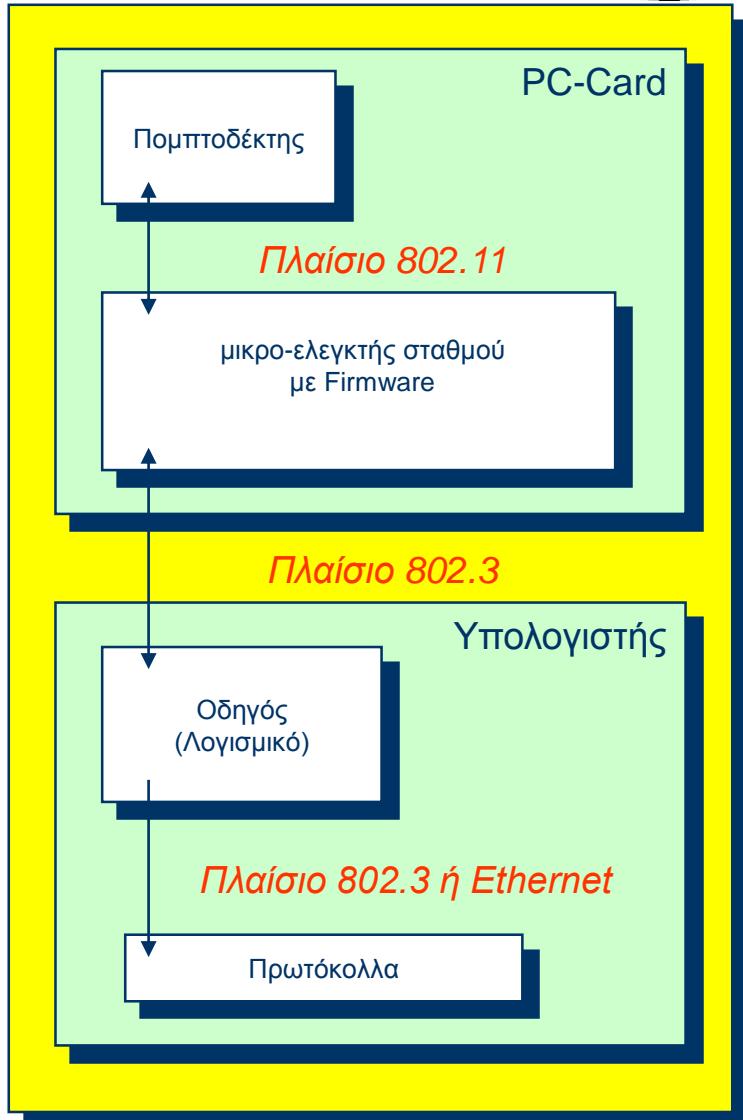
- Καλύπτουν τα στρώματα κάτω από το LLC
- Περιλαμβάνουν και τις διεπαφές ελέγχου/διαχείρισης

Σταθμός (STA)

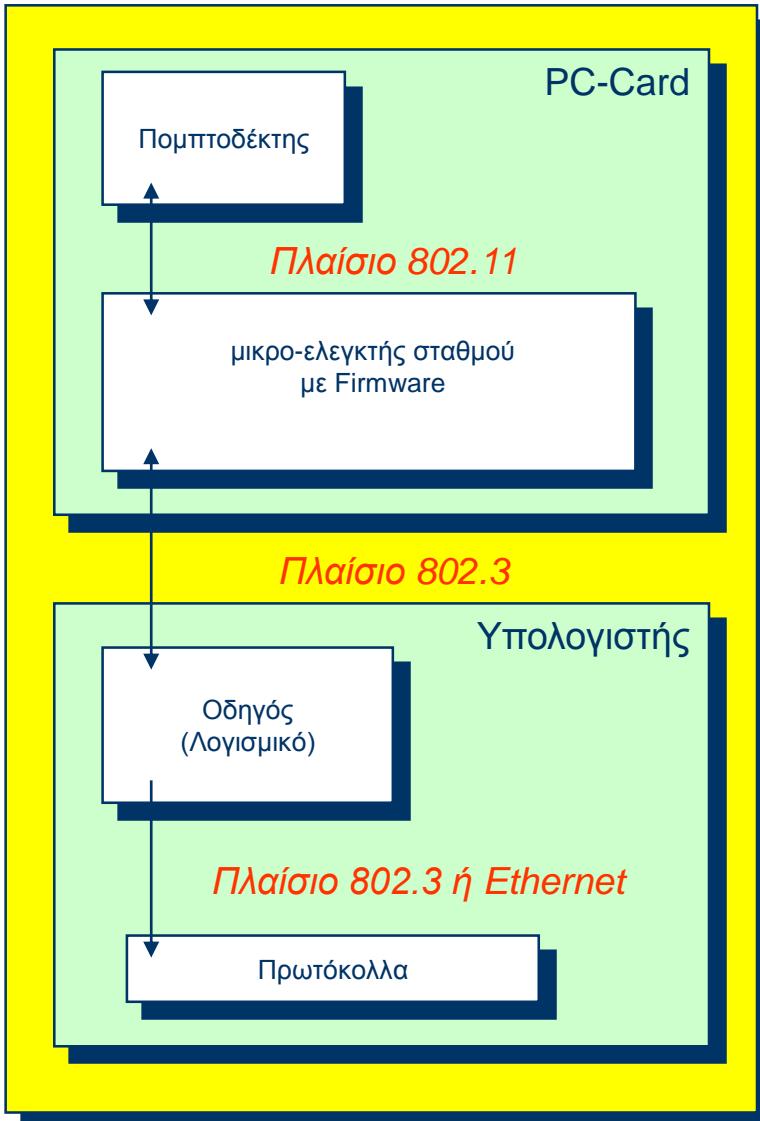
- Περιέχει διεπαφή MAC και PHY προς το ασύρματο μέσο συμβατή με IEEE 802.11, αλλά **δεν παρέχει** πρόσβαση σε σύστημα διανομής.
- ακραίο τερματικό (φορητός υπολογιστής, κλπ)
- Υλοποίηση σε PC-card.

Σταθμός (STA)

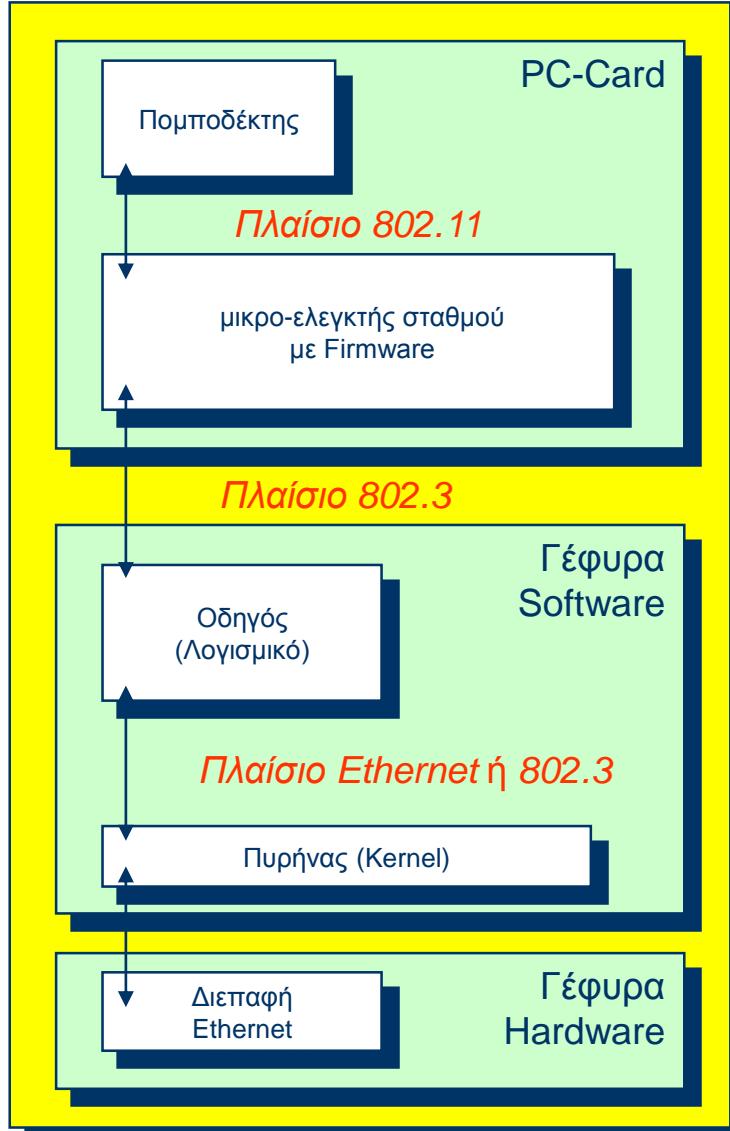
- Διεπαφή παρόμοια με Ethernet για να υποστηρίζονται τα συνήθη πρωτόκολλα.
- Διαφανής γεφύρωση με Ethernet.
- Ενθυλάκωση σύμφωνα με
  - IEEE 802.1H ή
  - RFC 1042 (Standard for the Transmission of IP Datagrams over IEEE 802 Networks)

Σημείο Πρόσβασης (AP)

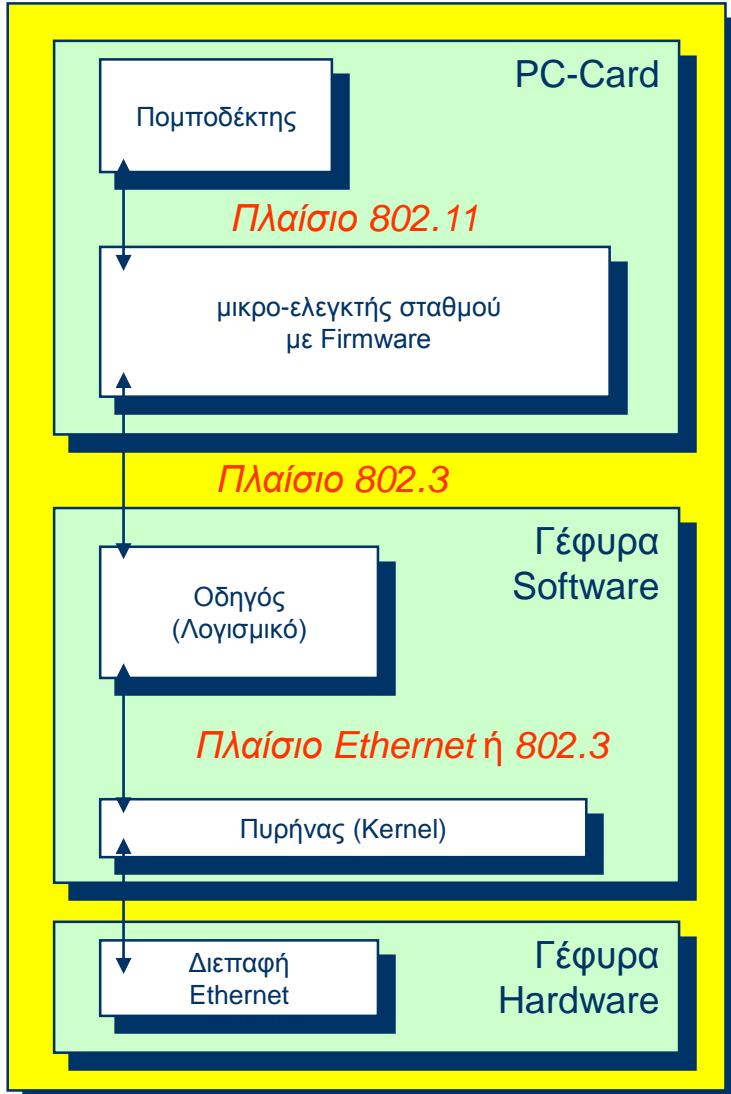
- Περιέχει διεπαφή MAC και PHY προς το ασύρματο μέσο συμβατή με IEEE 802.11 και προσφέρει, στους συνδεδεμένους με αυτό σταθμούς, πρόσβαση προς το σύστημα διανομής.
- Συνήθης υποδομή για σύνδεση με το ενσύρματο δίκτυο.
- Οι σταθμοί επιλέγουν ένα AP και σχετίζονται με αυτό.

Σημείο Πρόσβασης (AP)

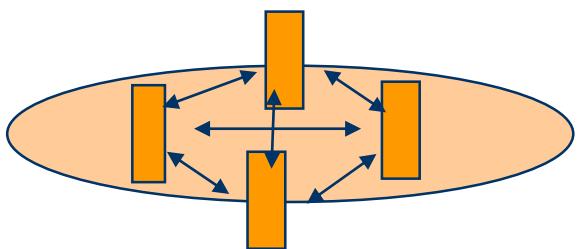
- Υποστηρίζει κινητικότητα.
- Παρέχει συγχρονισμό (ραδιοφάροι - beaconing).
- Παρέχει διαχείριση ισχύος (Power management).
- Η τηλεπικοινωνιακή κίνηση διέρχεται μέσω του AP.
  - Στην περίπτωση IBSS υπάρχει απευθείας επικοινωνία σταθμών.

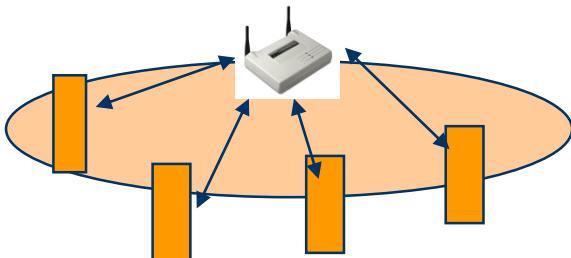

Basic Service Set (BSS): ομάδα σταθμών στην
ίδια συχνότητα επικοινωνίας.

Independent Basic Service Set (IBSS)

Infrastructure Basic Service Set (BSS)

- Μόνο απευθείας επικοινωνία μεταξύ των σταθμών.
- Δεν υπάρχει λειτουργία αναμετάδοσης (relay).

- Το AP παρέχει:
  - σύνδεση προς το ενσύρματο δίκτυο
  - λειτουργία αναμετάδοσης
- Οι σταθμοί δεν επικοινωνούν απευθείας.

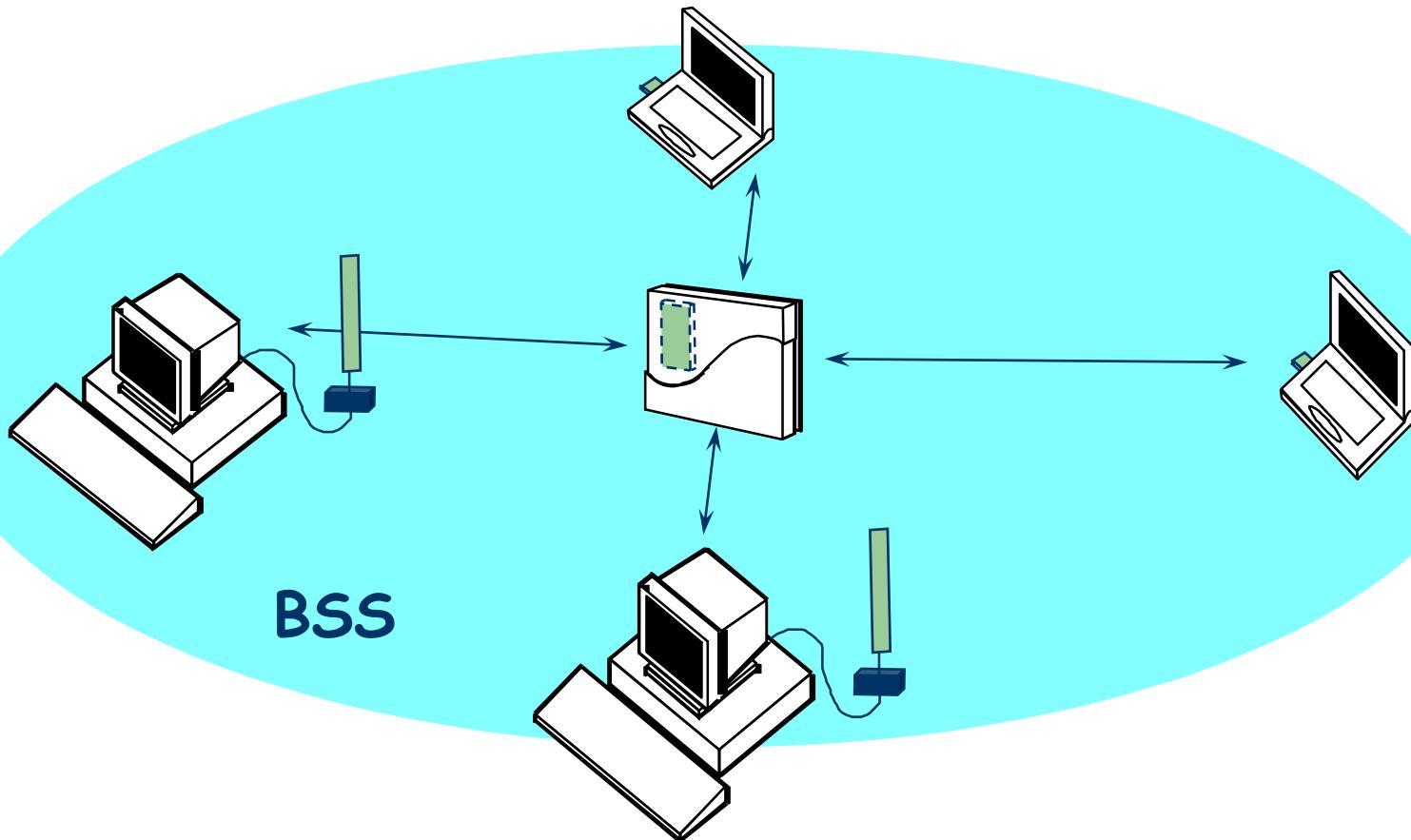
Basic Service Set (BSS)

- Η βασική δομική μονάδα των ασύρματων δικτύων IEEE 802.11.
- Σύνολο σταθμών που ελέγχονται ενιαία από **μία** λειτουργία συντονισμού (Coordination Function).
  - **Coordination Function**: λειτουργία που προσδιορίζει πότε μπορεί ένας σταθμός να εκπέμψει ή να λάβει.
- Η περιοχή κάλυψης ενός BSS είναι αντίστοιχη της κυψέλης (cell) της κινητής τηλεφωνίας.
- Κάθε BSS προσδιορίζεται από την **SSID**.

IEEE 802.11: αρχιτεκτονική δικτύου

BSS

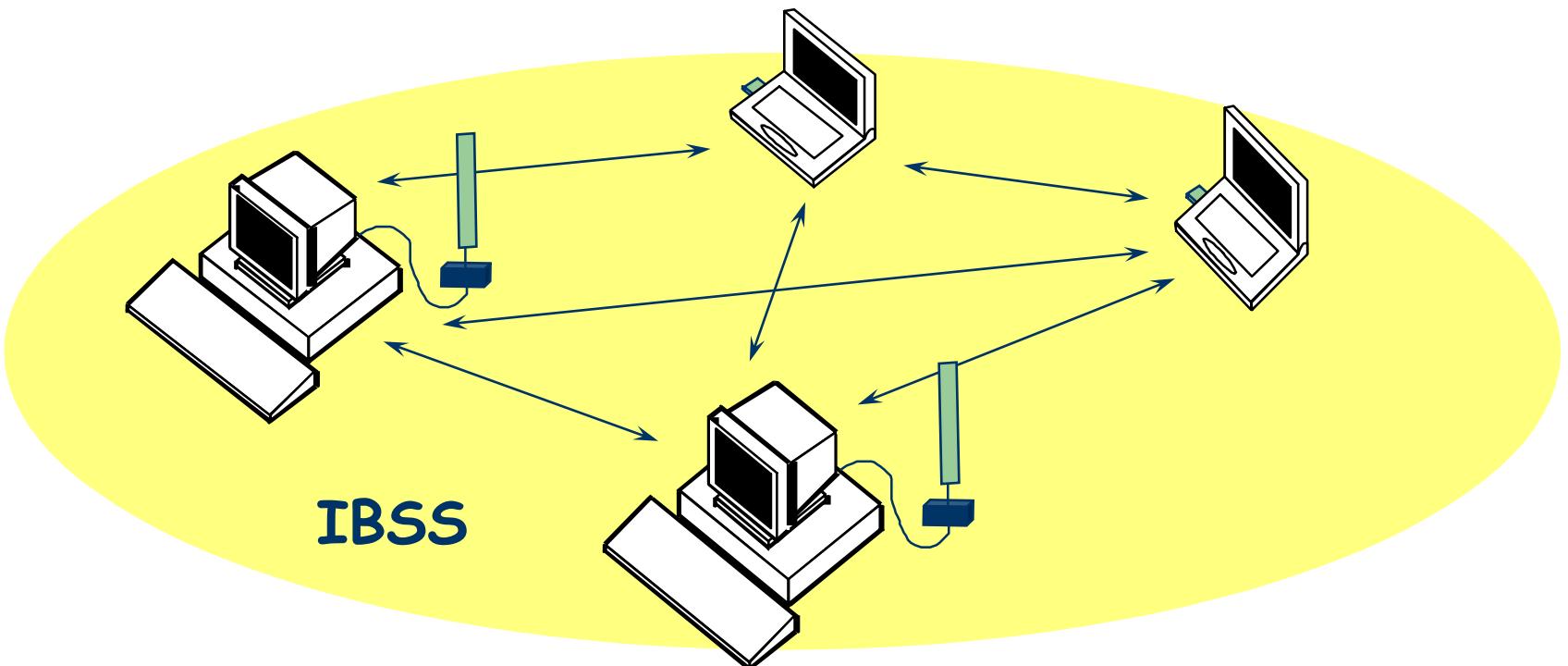

Independent BSS (IBSS)

- BSS που αποτελεί αυθύπαρκτο δίκτυο χωρίς πρόσβαση σε σύστημα διανομής.
- Στην απλούστερη εκδοχή του απαρτίζεται από δύο ασύρματους σταθμούς.
  - BSS χωρίς AP
- Ένας από τους σταθμούς του IBSS μπορεί να ρυθμισθεί ώστε να “αρχικοποιήσει” το δίκτυο και να αναλάβει τη λειτουργία συντονισμού.
- Η διάμετρος της κυψέλης είναι περίπου η απόσταση ραδιοκάλυψης μεταξύ δύο ασύρματων σταθμών.

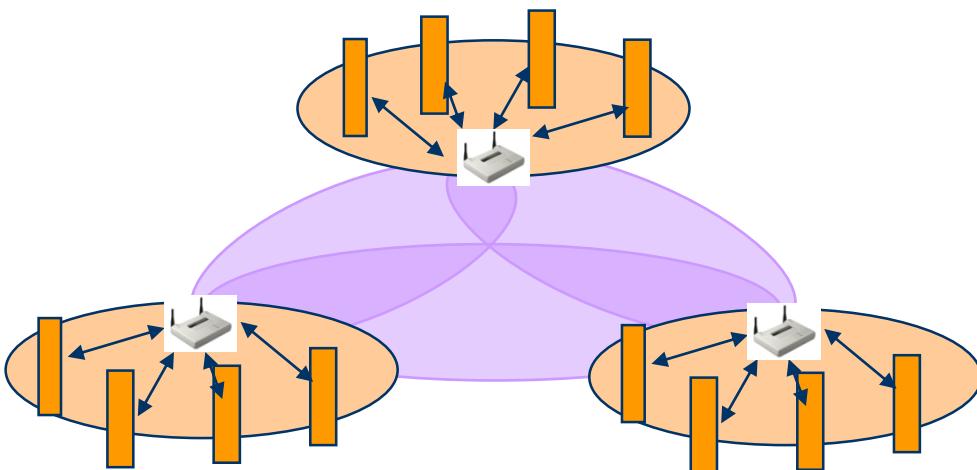
IBSS

Extended Service Set (ESS)

- Είναι ένα σύνολο από BSS που διασυνδέονται με σύστημα διανομής (Distribution System - DS).

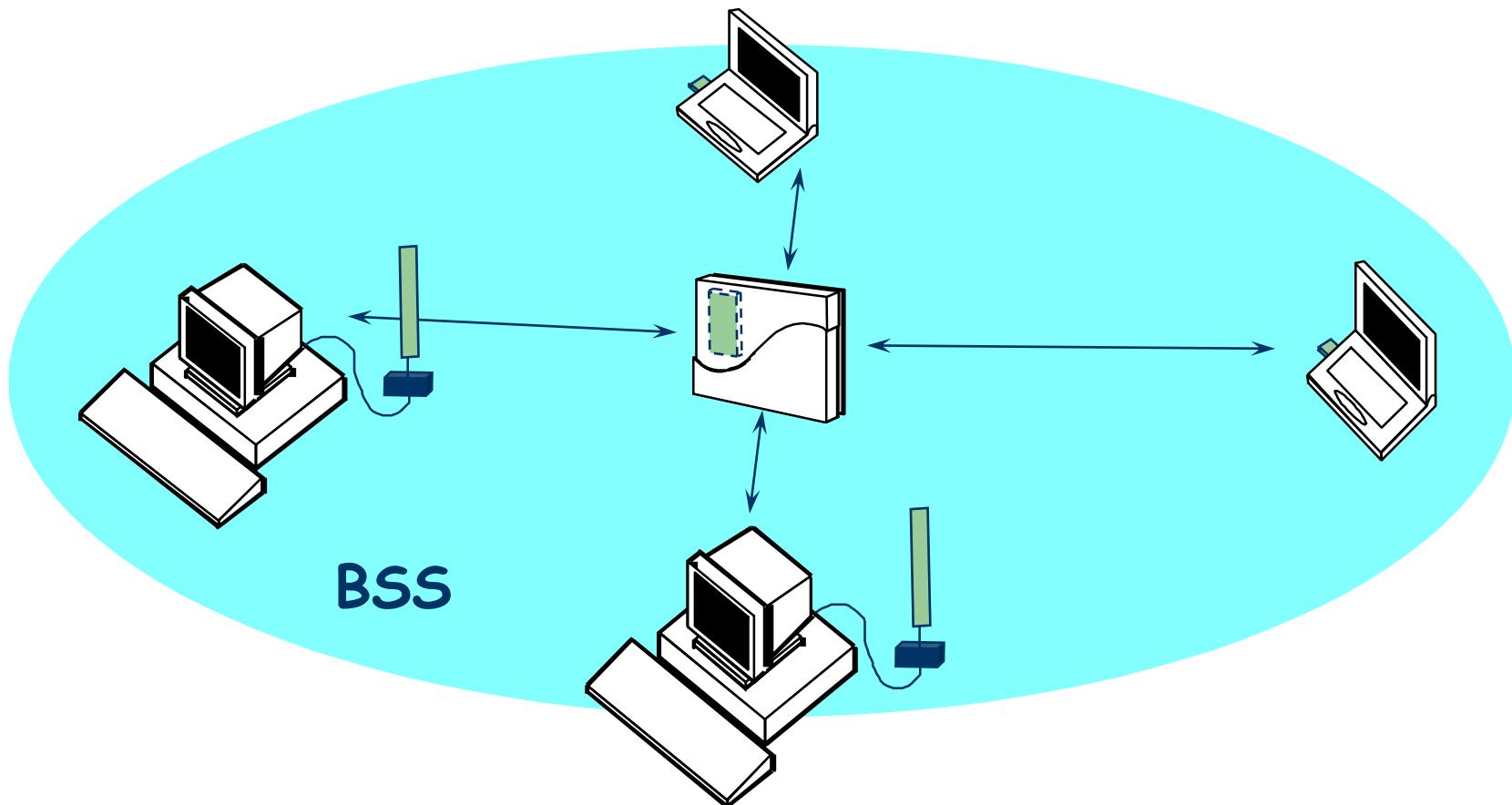

- To DS μπορεί να είναι:
  - Ενσωματωμένο: ένα AP σε αυθύπαρκτο δίκτυο,
  - Ενσύρματο: τα AP συνδέονται με καλώδια,
  - Ασύρματο: τα AP συνδέονται με ασύρματο τρόπο.

IEEE 802.11: αρχιτεκτονική δικτύου

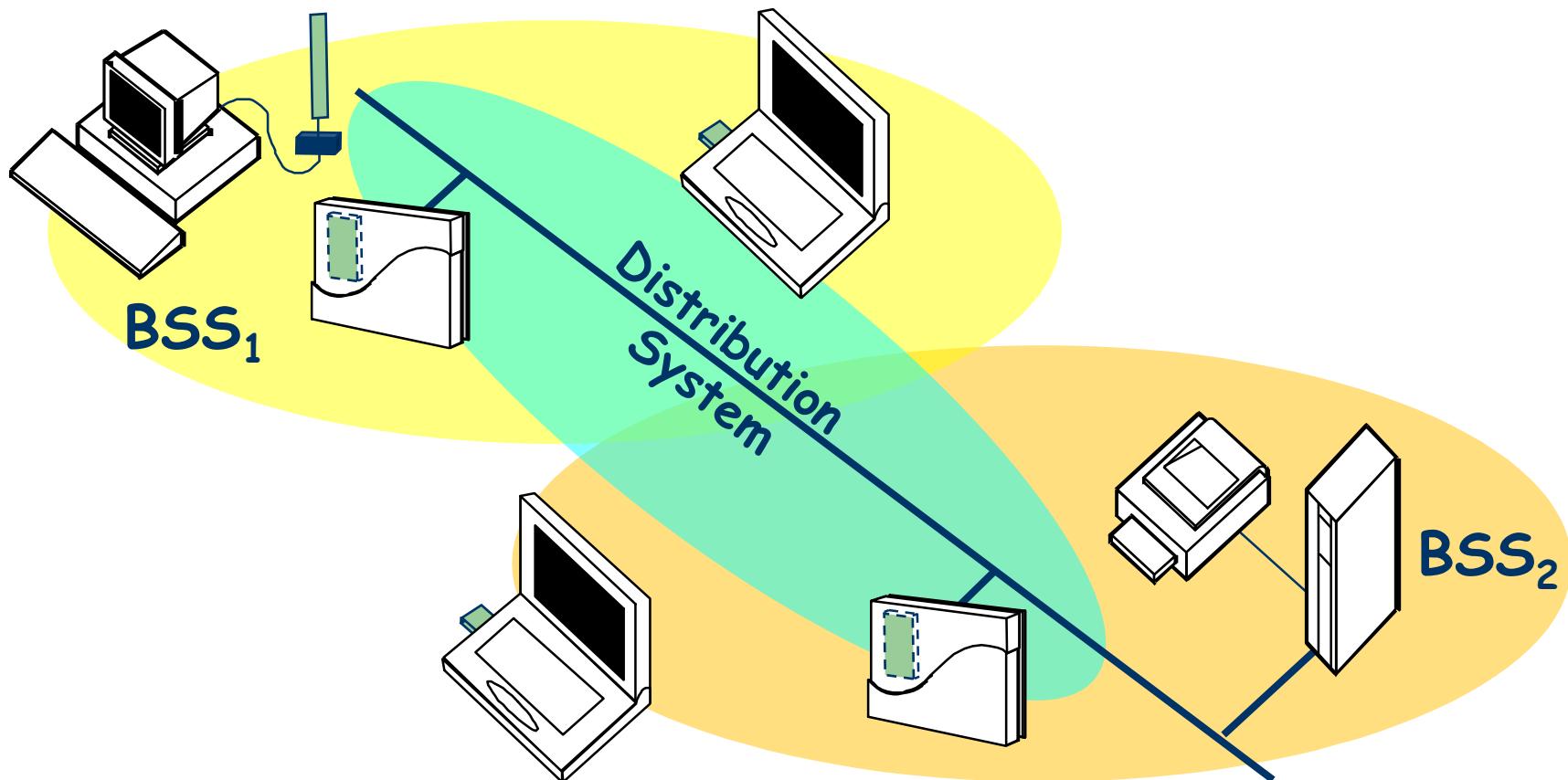

ESS: BSS με ενσωματωμένο DS

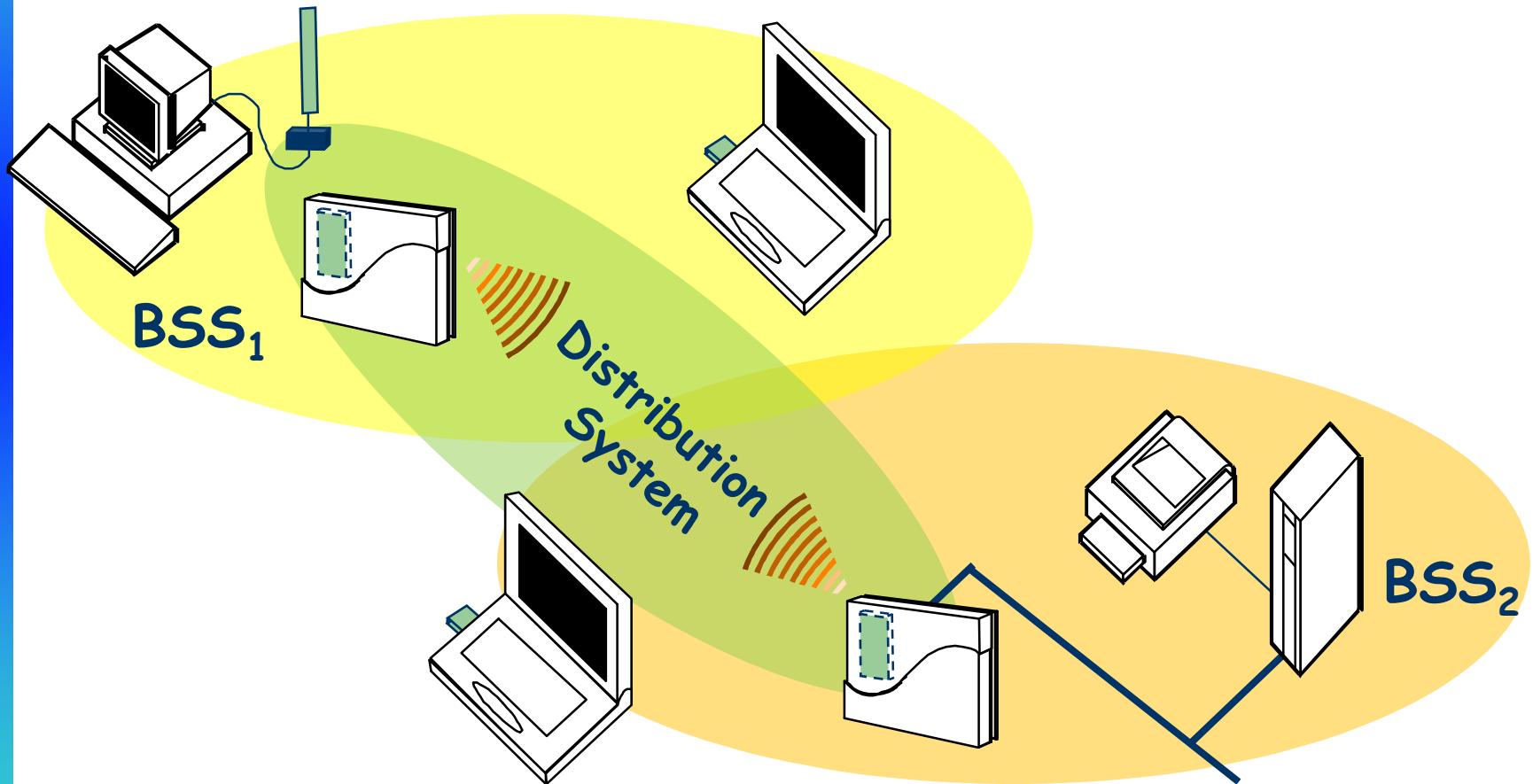

ESS: δύο BSS και ενσύρματο DS

ESS: δύο BSS και ασύρματο DS

IEEE 802.11: αρχιτεκτονική δικτύου

ESS

- Τα διασυνδεδεμένα BSS που απαρτίζουν ένα ESS:
  - Εμφανίζονται στο στρώμα LLC (Logical Link Control) ως ένα BSS, για οποιονδήποτε σταθμό σχετίζεται με κάποια από αυτά τα BSS.
  - Πρέπει να έχουν **κοινή** SSID.
  - Μπορεί να λειτουργούν στην ίδια συχνότητα ή σε διαφορετικές, ώστε να αυξηθεί η διέλευση.
- Η κίνηση στο ESS διέρχεται **πάντοτε** μέσω των AP.
- Τα AP επικοινωνούν μεταξύ τους για να προωθούν την κίνηση.
- Η μετακίνηση των σταθμών εντός του ESS είναι αόρατη για τα ανώτερα στρώματα.

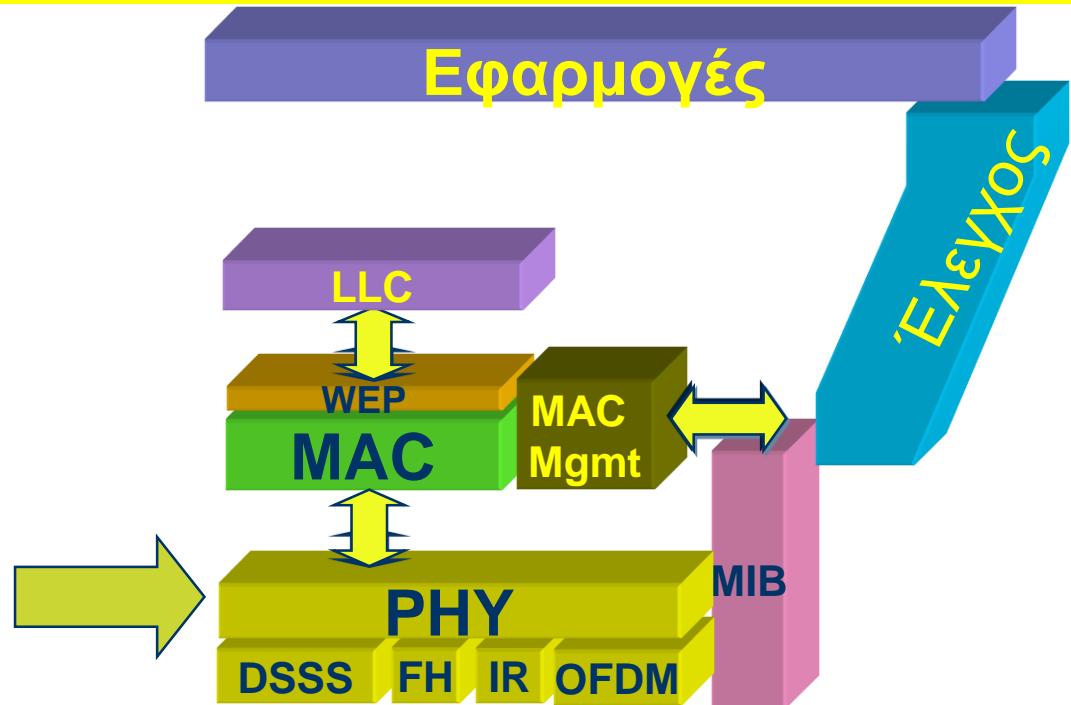
Service Set Identifier (SSID)

- "Όνομα δικτύου"
- Μήκος μέχρι 32 byte
- Ένα δίκτυο (ESS ή IBSS) έχει ένα SSID

Basic Service Set Identifier (BSSID)

- "Ταυτότητα κυψέλης"
- Μήκος 6 byte (μορφή διεύθυνσης MAC)
- Ένα BSS έχει μία BSSID
- Η τιμή της BSSID είναι ίδια με την διεύθυνση MAC του AP
  - Στο IBSS είναι μια τοπικά παραγόμενη MAC address από έναν τυχαίο αριθμό μήκους 48 bit.

IEEE 802.11: φυσικό στρώμα

- Τρία κύρια είδη πρόσβασης στο φυσικό στρώμα:
  - CDMA DSSS (Direct Sequence Spread Spectrum)
  - CDMA FHSS (Frequency Hopping Spread Spectrum)
  - OFDM (Orthogonal Frequency Division Multiplexing)
- To MAC είναι κοινό για όλη την οικογένεια 802.11.

IEEE 802.11: πρότυπα

IEEE 802.11a

- Λειτουργεί στην περιοχή των 5 GHz.
  - Οι συχνότητες και το πλήθος των διαύλων διαφέρουν ανά χώρα.
- Στις ΗΠΑ 5.15-5.35 και 5.725-5.825 GHz με 12 διαύλους.
- Στην Ευρώπη 5.15-5.35 GHz και 5.470-5.725 GHz με 19 διαύλους.
- Χρησιμοποιεί OFDM με 52 φέροντα.
- Διαμόρφωση: BPSK/QPSK/QAM.
- Forward Error Correction (Convolutional).
- Ρυθμοί: 6, 9, 12, 18, 24, 36, 48, 54 Mbps.

IEEE 802.11b

- Λειτουργεί στην περιοχή των 2.4 GHz.
  - Το πλήθος των διαύλων διαφέρει ανά χώρα.
  - Ο πρώτος δίαυλος έχει κεντρική συχνότητα 2.412 GHz.
  - Απόσταση μεταξύ διαύλων 5 MHz.
- Στις ΗΠΑ 11 δίαυλοι 2.412-2.462 GHz.
- Στην Ευρώπη 13 δίαυλοι 2.412-2.472 GHz.
- Χρησιμοποιεί DSSS (Direct Sequence Spread Spectrum).
- Διαμόρφωση: DBPSK/DQPSK/CCK (Complementary Code Keying).
- Ρυθμοί: 1, 2, 5.5, 11 Mbps.

IEEE 802.11g

- Λειτουργεί στην περιοχή των 2.4 GHz.
  - Όπως το 802.11b
- Χρησιμοποιεί OFDM με 52 φέροντα, διαμόρφωση BPSK/QPSK/QAM και ρυθμούς 6, 9, 12, 18, 24, 36, 48, 54 Mbps.
  - Αντιγραφή από το 802.11a.
- Μεταπίπτει σε DSSS, διαμόρφωση DBPSK/DQPSK/CCK και ρυθμούς 1, 2, 5.5, 11 Mbps.
  - Για συμβατότητα με το 802.11b.

IEEE 802.11: Βασικές διαδικασίες

Δίαυλοι, συσχέτιση

- Το διαθέσιμο φάσμα διαιρείται σε **διαύλους διαφορετικών συχνοτήτων**.
- Ο διαχειριστής του AP μπορεί να επιλέξει συχνότητα για το AP.
- Πιθανότητα παρεμβολής: κάποιος δίαυλος μπορεί να είναι κοινός με δίαυλο γειτονικού AP.
- **Συσχέτιση:** εγκατάσταση σχέσης σταθμού με το AP
  - Οι σταθμοί σαρώνουν την περιοχή συχνοτήτων και επιλέγουν το AP με την καλύτερη ποιότητα επικοινωνίας.

IEEE 802.11: Βασικές διαδικασίες

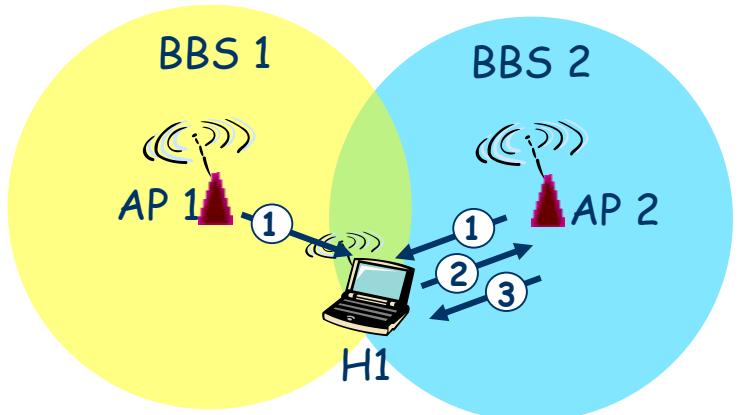
Συσχέτιση - Association

- **Παθητική σάρωση:** εκτίμηση της ποιότητας επικοινωνίας από πλαίσια φάρους (beacon).
  - Τα πλαίσια φάροι περιέχουν το όνομα δικτύου (SSID) και τη διεύθυνση MAC του AP.
- **Ενεργή σάρωση:** αποστολή διερευνητικής αίτησης "probe Request" σε συγκεκριμένους διαύλους και λήψη απάντησης.
- Μπορεί ο σταθμός να κάνει πιστοποίηση αυθεντικότητας.
- Συνήθως, τρέχει στη συνέχεια το DHCP για να αποκτήσει διεύθυνση IP στο υποδίκτυο που ανήκει το AP.
- Τα AP διατηρούν λίστα των συσχετισμένων σταθμών.
  - Ιδιότητες των σταθμών (ρυθμός δεδομένων).
- Οι διευθύνσεις MAC των σταθμών διατηρούνται σε πίνακες προώθησης ανάλογα με τη θύρα που εντοπίζονται.

IEEE 802.11: Βασικές διαδικασίες

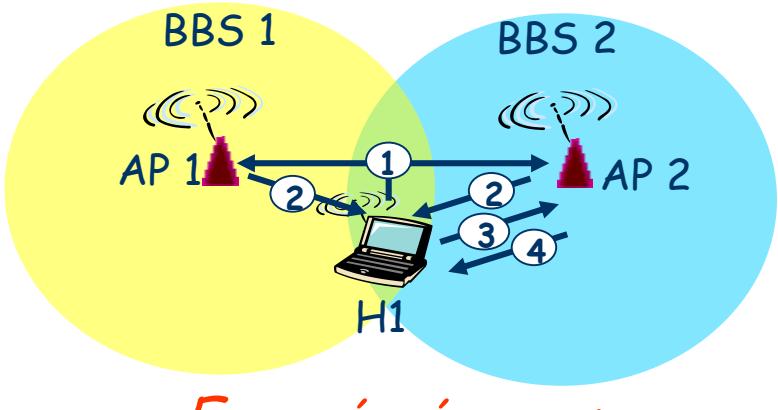

Συσχέτιση - Association

Παθητική σάρωση:

- (1) Αποστολή πλαισίων beacon από τα AP.
- (2) Αποστολή πλαισίου association Request: από H1 στο επιλεγέν AP.
- (3) Αποστολή πλαισίου association Response: από H1 στο επιλεγέν AP.

Ενεργή σάρωση:

- (1) Εκπομπή πλαισίου probe Request από H1.
- (2) Αποστολή πλαισίου probe Response από τα AP.
- (3) Αποστολή πλαισίου association Request: από H1 στο επιλεγέν AP.
- (4) Αποστολή πλαισίου association Response: από H1 στο επιλεγέν AP.

IEEE 802.11: Βασικές διαδικασίες

Πιστοποίηση αυθεντικότητας

- Έλεγχος της πρόσβασης στην υποδομή.
- Οι σταθμοί δηλώνουν την ταυτότητά τους σε άλλους σταθμούς ή στο AP πριν την αποστολή δεδομένων (ή τη συσχέτιση).
- Ανοικτό σύστημα (Open System Authentication)
  - Δεν χρησιμοποιεί αλγόριθμο πιστοποίησης αυθεντικότητας.
  - Προεπιλεγμένο (default).
- Διαμοιραζόμενο κλειδί (Shared Key Authentication)
  - Χρήση αλγορίθμων κρυπτογράφησης (π.χ. WEP privacy algorithm).
  - Προαιρετικό.

Εκκίνηση ESS

- Το δίκτυο με υποδομή προσδιορίζεται από την SSID.
- Όλα τα AP έχουν διαρθρωθεί σύμφωνα με αυτήν την SSID.
- Οι σταθμοί, όταν ενεργοποιούνται, αποστέλλουν probe Requests και εντοπίζουν το AP με το οποίο θα συσχετισθούν:
  - “το καλύτερο” AP με την δοθείσα SSID,
  - “το καλύτερο” AP, εάν η επιθυμητή SSID είναι “ANY”.

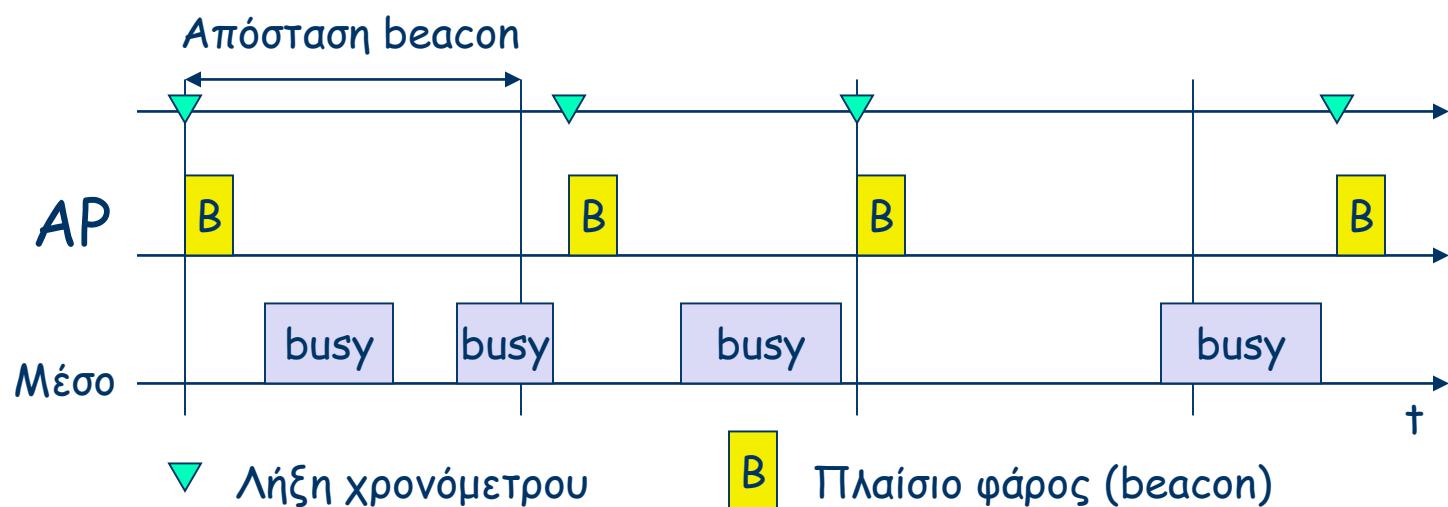
Εκκίνηση IBSS

- Ο σταθμός που λειτουργεί σε IBSS “αναζητεί” πλαίσια beacon που περιέχουν όνομα δικτύου (SSID) που ταιριάζει με τη δική του.
- Λήψη πλαισίων beacon από το AP, με ταιριαστό όνομα δικτύου, ⇒ συσχετισμό του σταθμού με το AP.
- Λήψη πλαισίων beacon από άλλον σταθμό που λειτουργεί σε IBSS, ⇒ είσοδος του σταθμού στο IBSS.
- Μη λήψη πλαισίων beacon με ταιριαστό όνομα δικτύου, ⇒ έναρξη εκπομπής πλαισίων beacon από τον υπόψη σταθμό.
- Όλοι οι σταθμοί στο δίκτυο IBSS συνεργάζονται στην αποστολή πλαισίων beacon.
  - Ξεκινούν έναν τυχαίο μετρητή (timer) πριν τη στιγμή που θα πρέπει να σταλεί το επόμενο πλαίσιο beacon.
  - Ο σταθμός του οποίου το χρονόμετρο λήγει πρώτο αποστέλλει το επόμενο πλαίσιο beacon.

Συγχρονισμός (δίκτυο με υποδομή)

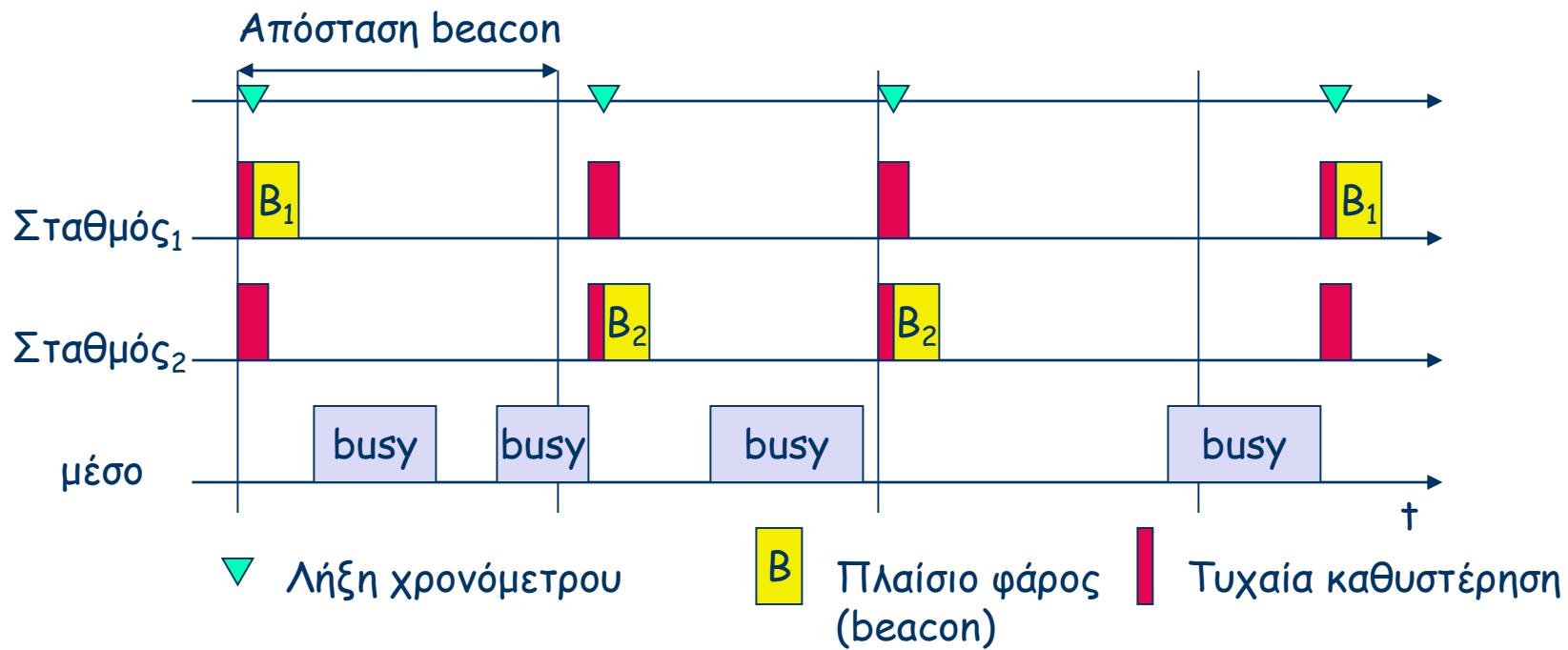
- Το σύστημα είναι συγχρονισμένο!
- Οι σταθμοί διατηρούν ρολόγια που συγχρονίζονται βάσει πληροφορίας (πλαίσια beacon) που εκπέμπει το AP.

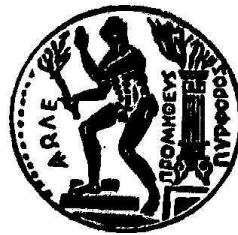
IEEE 802.11: Βασικές διαδικασίες

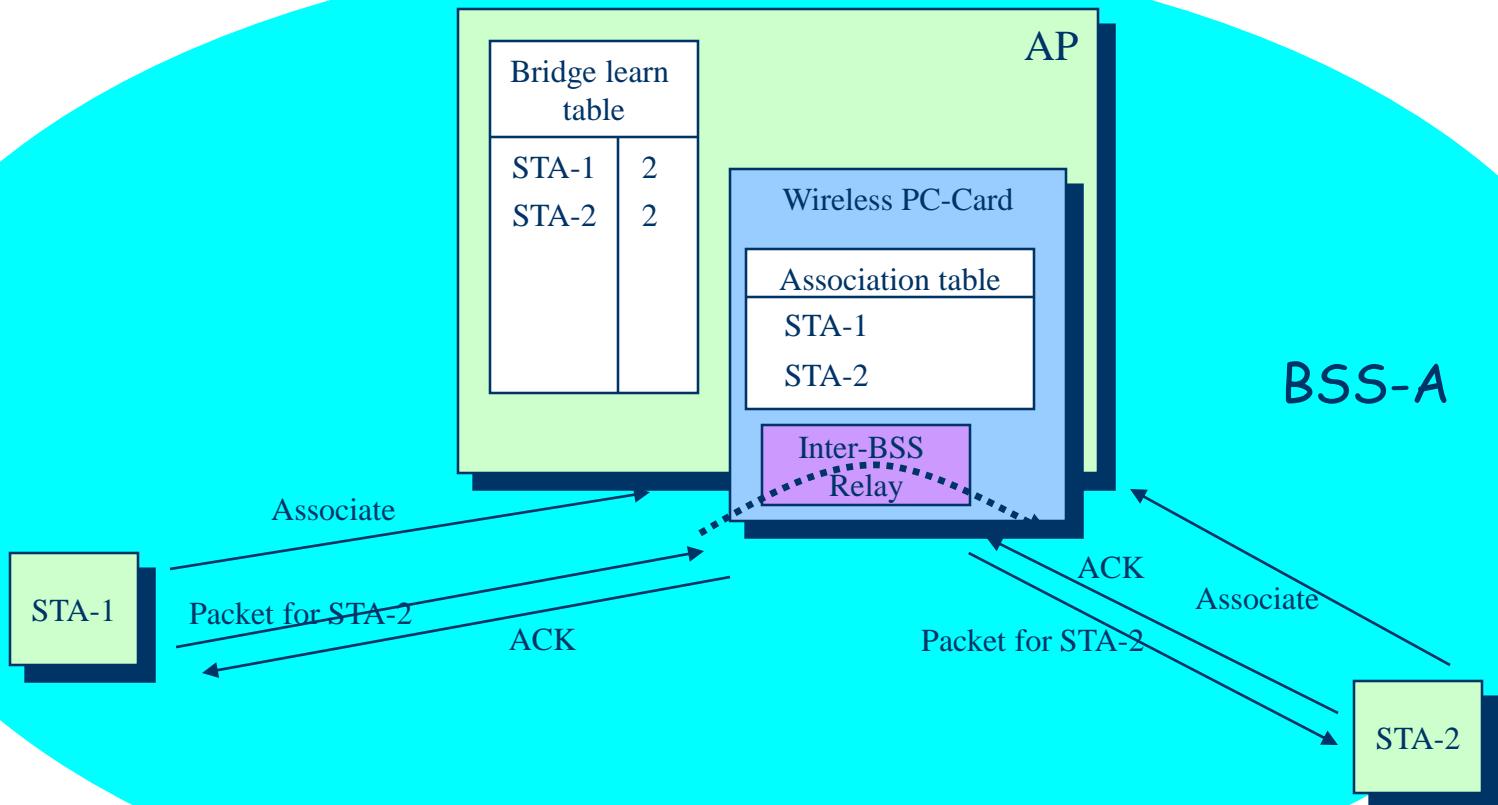
Συγχρονισμός (αυθύπαρκτο δίκτυο)

IEEE 802.11: Βασικές διαδικασίες

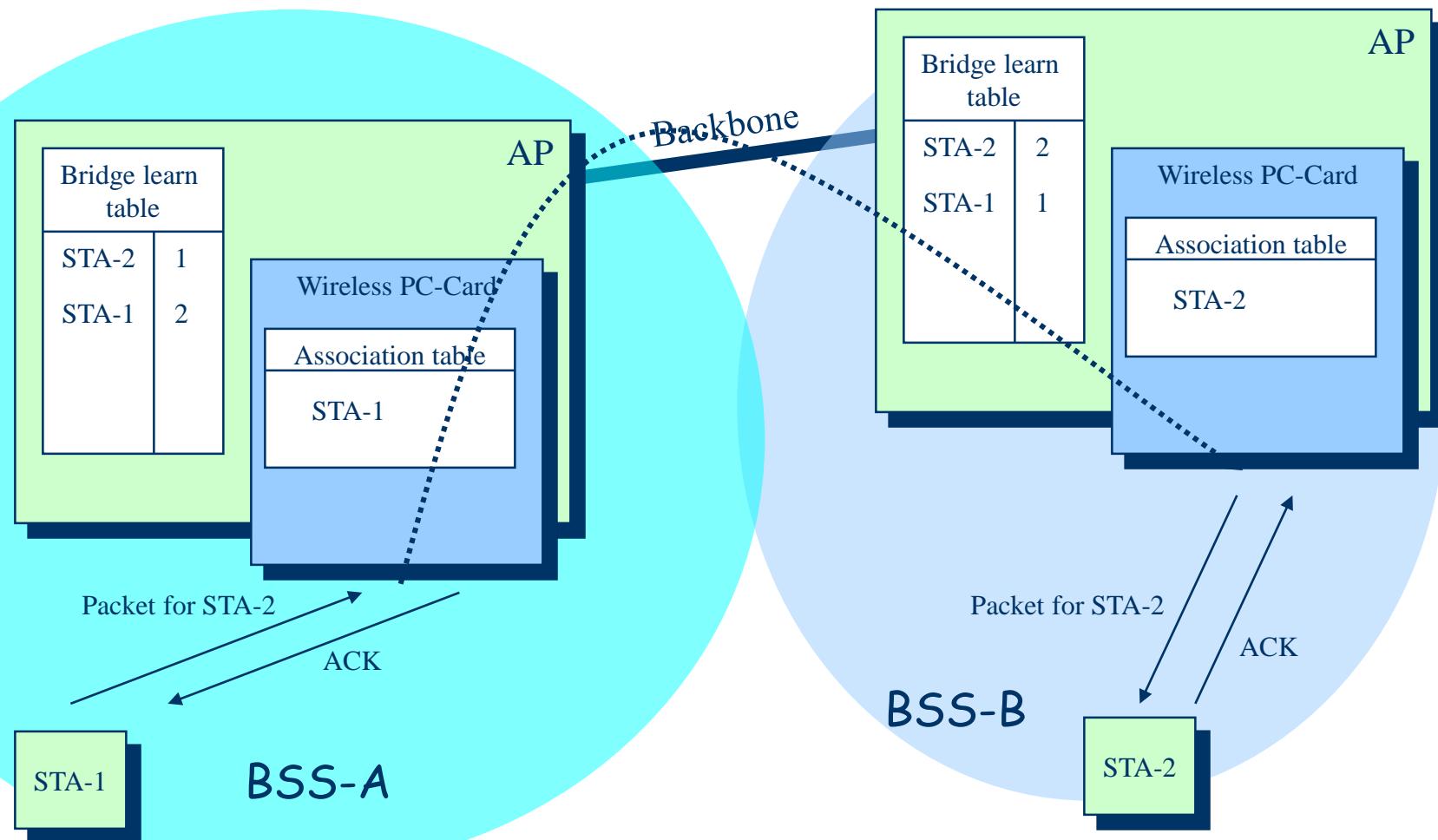
Ποή κίνησης: Λειτουργία BSS

IEEE 802.11: Βασικές διαδικασίες

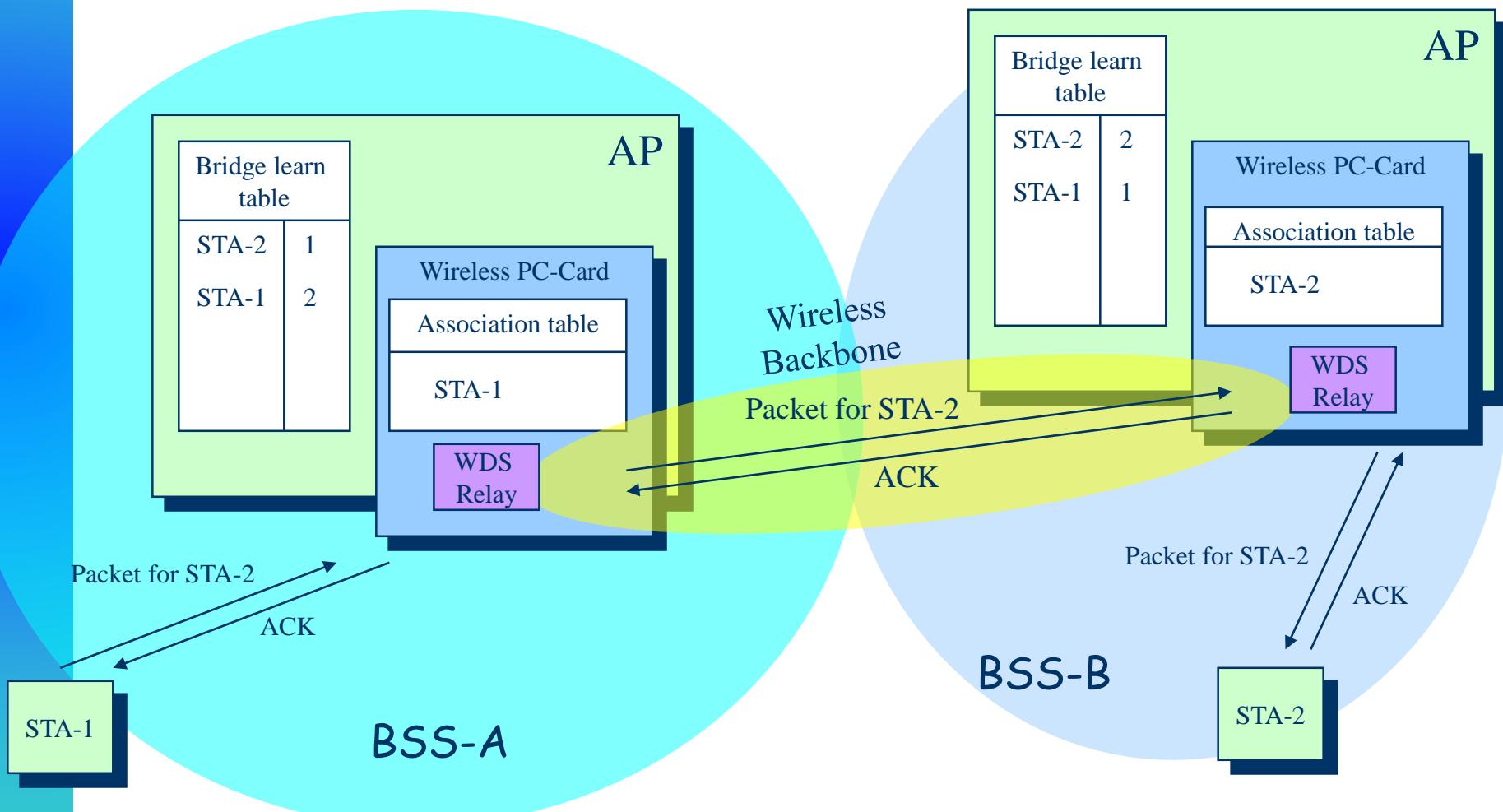
Ποή κίνησης: Λειτουργία ESS

IEEE 802.11: Βασικές διαδικασίες

Ποή κίνησης: Λειτουργία WDS

Υπηρεσίες και μέθοδοι πρόσβασης

- Δύο κατηγορίες υπηρεσιών:
  - Ασύγχρονη υπηρεσία δεδομένων (υποχρεωτική)
    - Ανταλλαγή δεδομένων βάσει "best-effort".
  - Υπηρεσία με χρονικούς περιορισμούς (προαιρετική).
    - Σφυγμομέτρηση (polling) των σταθμών.
- Δύο τύποι λειτουργίας συντονισμού:
  - **DCF** (Distributed Coordination Function)
  - **PCF** (Point Coordination Function)
- Μέθοδοι πρόσβασης
  - DCF CSMA/CA (υποχρεωτική)

Λειτουργίες συντονισμού πρόσβασης

- Distributed Coordination Function (DCF):
  - Οι σταθμοί ανταγωνίζονται για την πρόσβαση στο μέσο και μεταδίδουν όταν το μέσο γίνει αδρανές.
  - Υποχρεωτική στο 802.11.
- Point Coordination Function (PCF)
  - Λειτουργεί μόνο σε συνδυασμό με την DCF
  - Προαιρετική
  - Το AP ερωτά τους σταθμούς σε περιόδους χωρίς ανταγωνισμό και δίνει πρόσβαση σε ένα σταθμό.
  - Μετά το πέρας της περιόδου χωρίς ανταγωνισμό ακολουθεί περίοδος ανταγωνισμού.

Βασικές λειτουργίες

- Ανίχνευση φέροντος - *Carrier sensing (CSMA)*
  - Ανιχνεύει τη δραστηριότητα στον δίαυλο μέσω της ισχύος του σήματος από άλλες πηγές (*physical carrier sensing*).
  - Ανιχνεύει την παρουσία άλλων χρηστών βλέποντας τα πακέτα στο στρώμα MAC (*virtual carrier sensing*).
  - Έχει λόγο εφαρμογής στα ασυρματικά δίκτυα:
    - Όχι φέρον → μπορείς να μεταδόσεις.
    - Μεταδίδει μόνο ένας σταθμός σε όλο το εύρος ζώνης.
    - Εάν μεταδώσουν δύο σταθμοί ταυτόχρονα, υπάρχει σύγκρουση.
    - Φέρον → μη μεταδόσεις.
    - Εάν ακούσει άλλη μετάδοση, δεν θα προκαλέσει σύγκρουση.
- Ανίχνευση συγκρούσεων - *Collision Detection (CD)*
  - Στον ραδιοδίαυλο δεν διαφέρει από τη λάθος μετάδοση.
  - Αποστολή επιβεβαίωσης στο στρώμα MAC.

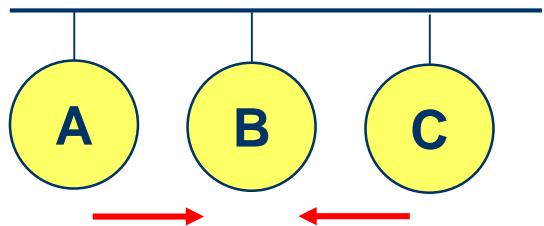
Γιατί δεν αρκεί το CSMA/CD:

- Στο IEEE 802.3 (Ethernet), ο σταθμός ακούει το μέσο, μεταδίδει όταν το μέσο είναι ελεύθερο και παρακολουθεί για συγκρούσεις.
  - Εάν ανιχνεύσει σύγκρουση, μετά μια περίοδο οπισθοχώρησης, ο σταθμός επαναμεταδίδει.
- Η ανίχνευση σύγκρουσης δεν είναι εφικτή στα WLAN.
  - Ο σταθμός δε γνωρίζει το κατά πόσο το σήμα αλλοιώθηκε στην γειτονιά του δέκτη.
- Το IEEE 802.11 χρησιμοποιεί Carrier Sense Multiple Access (CSMA), αλλά αντί της ανίχνευσης σύγκρουσης υιοθετεί την αποφυγή σύγκρουσης.

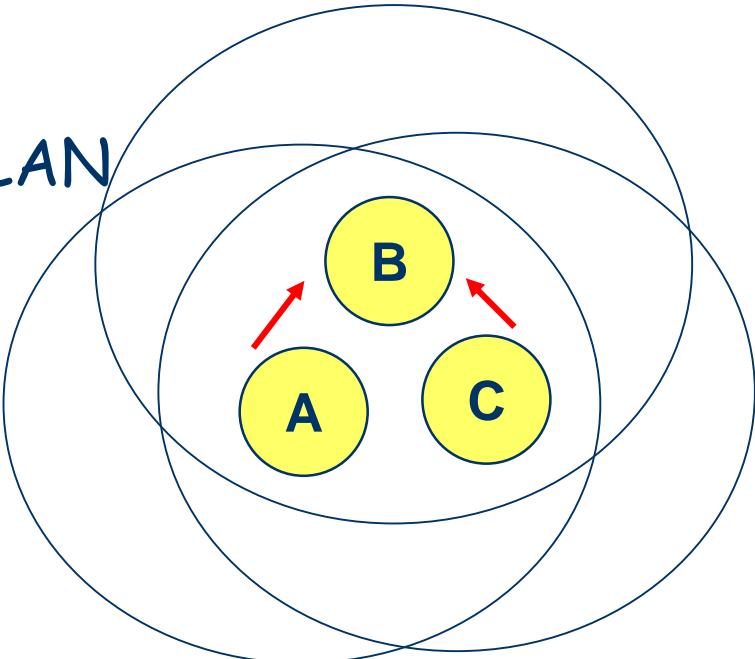

Διαφορά μεταξύ ασύρματων και ενσύρματων δίκτυων

Ethernet LAN

Ασύρματο LAN

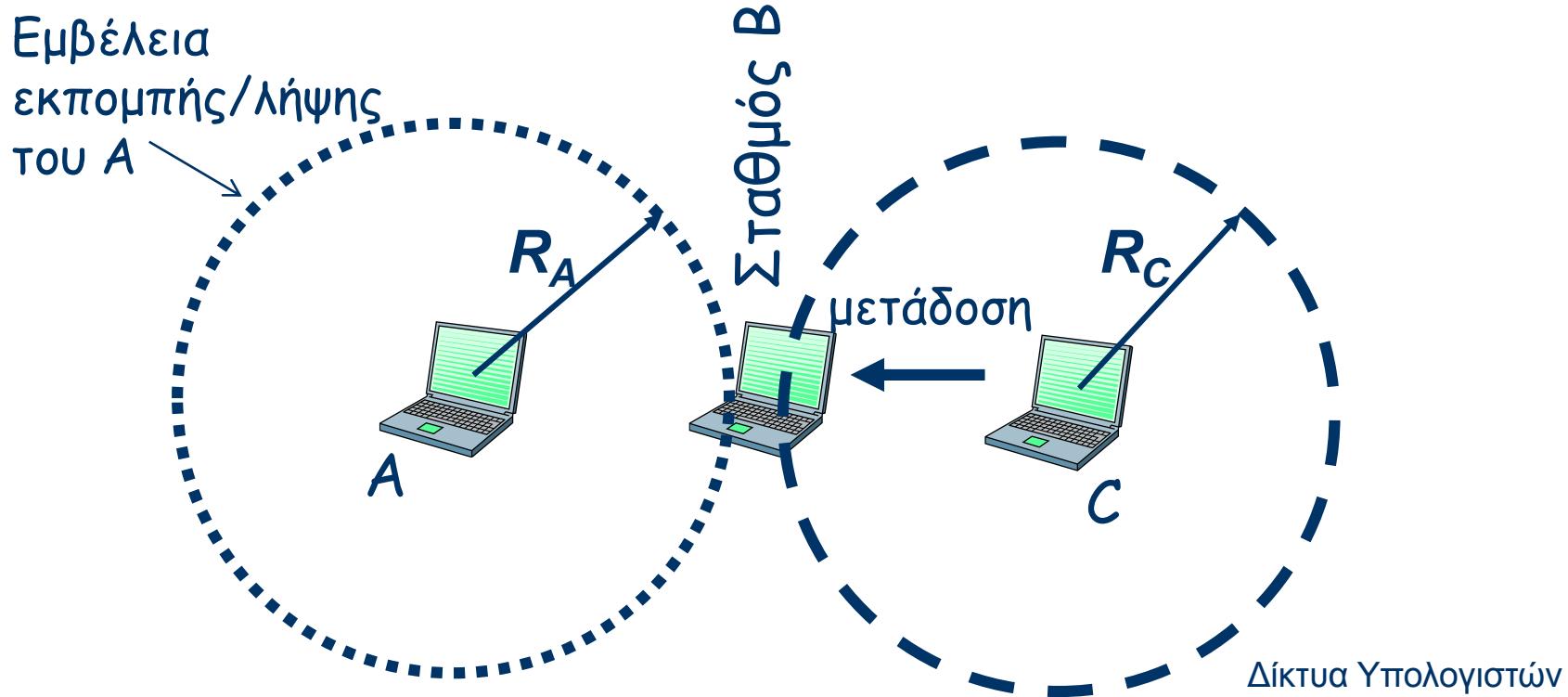

- Εάν και ο *A* και ο *C* αντιληφθούν ταυτόχρονα το κανάλι άδειο θα μεταδώσουν.
  - Στο Ethernet, η σύγκρουση θα ανιχνευθεί από τον **αποστολέα**.
  - Στα ασύρματα LAN, μόνο ο **παραλήπτης** την ανιχνεύει.

Το πρόβλημα κρυμμένου κόμβου

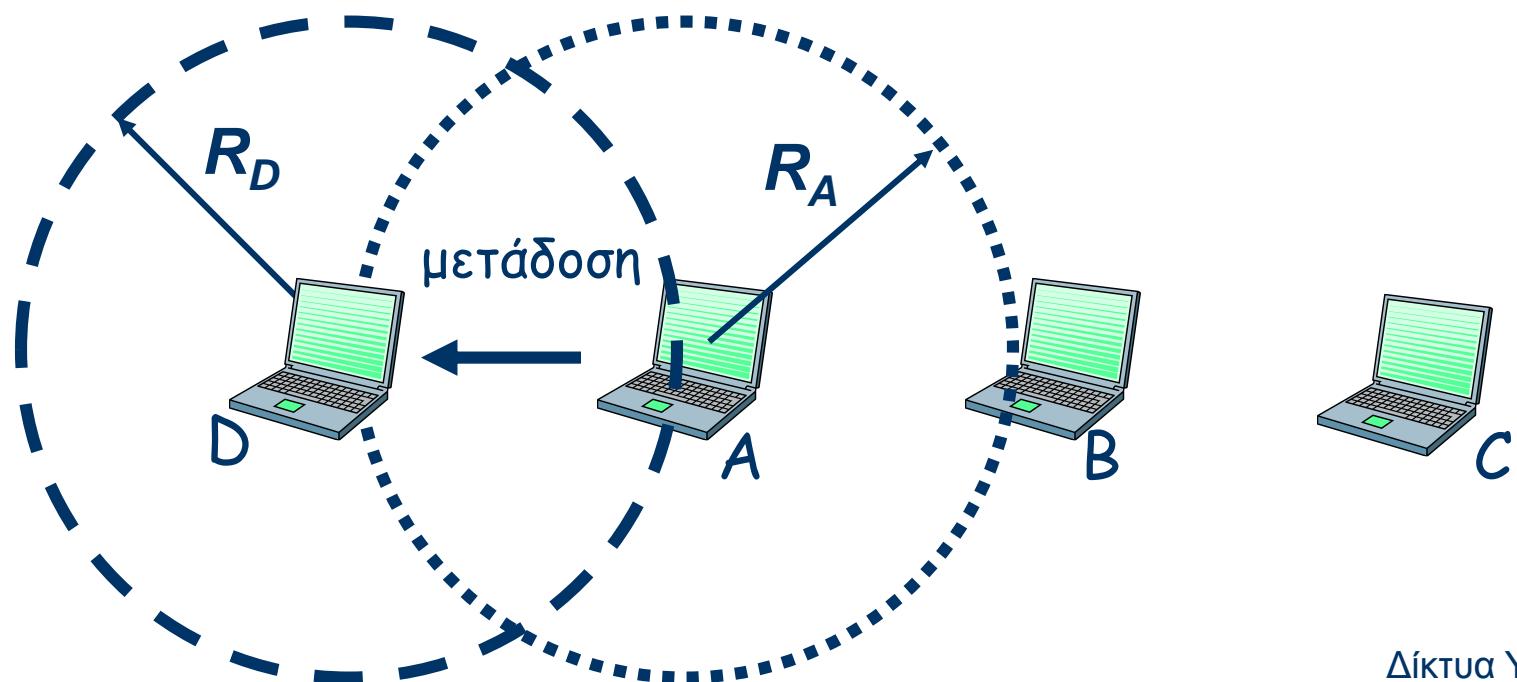
- Ο σταθμός A δεν ξέρει ότι ο σταθμός B είναι απασχολημένος λαμβάνοντας από τον σταθμό C.
- Μπορεί ο A να αρχίσει τη δική του μετάδοση και να προκαλέσει σύγκρουση.

Το πρόβλημα εκτεθειμένου κόμβου

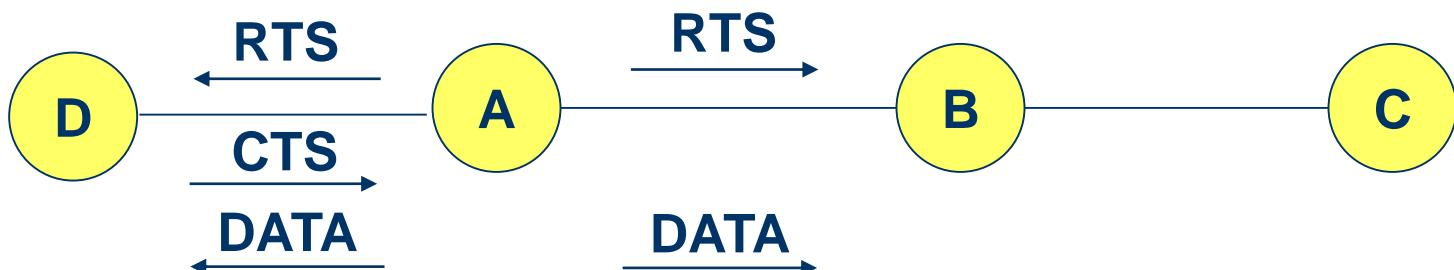
- Ο σταθμός B θέλει να μεταδώσει στον C , αλλά λανθασμένα νομίζει ότι θα παρεμβάλει τη μετάδοση του A προς τον D .
  - *Απέχει από τη μετάδοση (μειωμένη απόδοση).*

Μια λύση

- Ο A στέλνει πρώτα το *Request-to-Send (RTS)* στον D.
- Λαμβάνοντας το *RTS*, ο D απαντά με *Clear-to-Send (CTS)*.
- Ο κρυμμένος κόμβος που ακούει το *CTS* θα παραμένει σιωπηλός.
- Ο εκτεθειμένος κόμβος B ακούει το *RTS* αλλά όχι το *CTS*.
  - Η μετάδοση από τον B δεν θα παρεμβάλει στον D.

- Αποτέλεσμα παρόμοιο με την ανίχνευση φέροντος (virtual carrier sense).

Αποφυγή συγκρούσεων (Collision Avoidance, CA)

- Λειτουργία εκτίμησης ελεύθερου διαύλου (Clear Channel Assessment - CCA).
- Μειώνει την πιθανότητα να γίνει σύγκρουση.
- Αλγόριθμος οπισθοχώρησης για ευστάθεια σε μεγάλα φορτία.
- Δυνατότητα υλοποίησης διαφορετικών επιπέδων προτεραιότητας.
- Προτεραιότητα στα πλαίσια ACK.

CSMA/CA

- Ο σταθμός που επιθυμεί να μεταδώσει, ακούει το μέσο μετάδοσης.
- Εάν είναι κατειλημμένο, περιμένει να ελευθερωθεί.
- Εάν είναι ελεύθερο, μεταδίδει μετά από μια περίοδο αποχής (περίοδος ανταγωνισμού).
  - Η περίοδος ανταγωνισμού (αποχής) είναι το άθροισμα μιας υποχρεωτικής ελάχιστης περιόδου συν μιας τυχαίας περιόδου οπισθοχώρησης (Ο έως το παράθυρο ανταγωνισμού).
  - Έτσι αποφεύγονται συγκρούσεις λόγω πολλών σταθμών που μεταδίδουν αμέσως μόλις ακούσουν ότι το μέσο είναι ελεύθερο.

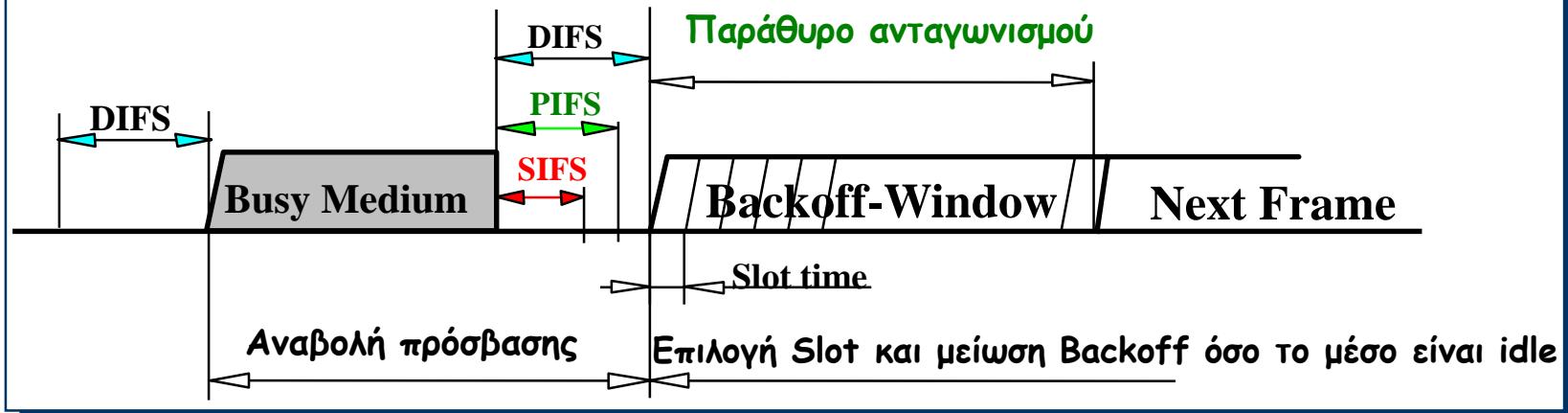
CSMA/CA

- Δεν γίνεται ανίχνευση σύγκρουσης, αλλά εάν το πλαίσιο δεν επιβεβαιωθεί (ACK), ο σταθμός υποθέτει ότι έχει συμβεί σύγκρουση.
- Ο σταθμός επαναμεταδίδει, όμως τώρα το παράθυρο ανταγωνισμού διπλασιάζεται.
  - Εκθετική οπισθοχώρηση παρόμοια με το IEEE 802.3.
- Προαιρετικά, ο πομπός και ο δέκτης μπορούν να δεσμεύσουν τον δίσυλο μέσω ανταλλαγής πλαισίων RTS/CTS.
- Η μείωση της διέλευσης λόγω της περιόδου αποχής αντισταθμίζεται από τις λιγότερες αναμεταδόσεις.

Προτεραιότητες: Inter-frame spacing

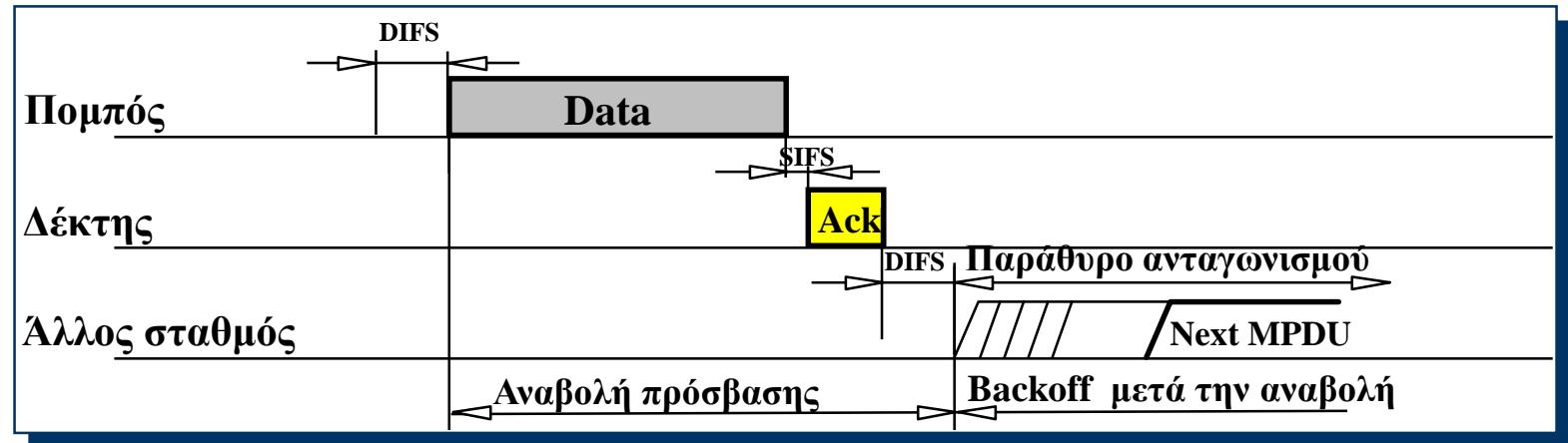
Ελεύθερη πρόσβαση όταν το μέσο είναι ελεύθερο για διάστημα μεγαλύτερο από DIFS

- Inter frame spacing απαιτείται για τις μεταδόσεις στο στρώμα MAC
  - SIFS : Short InterFrame Space
  - PIFS : PCF InterFrame Space = SIFS + 1
  - DIFS : DCF InterFrame Space = PIFS + 1
- Backoff timer: εκφράζεται σε αριθμό time slots
  - Για DSSS PHY: 20μs/slot

Πλαίσια data και η επαλήθευσή τους

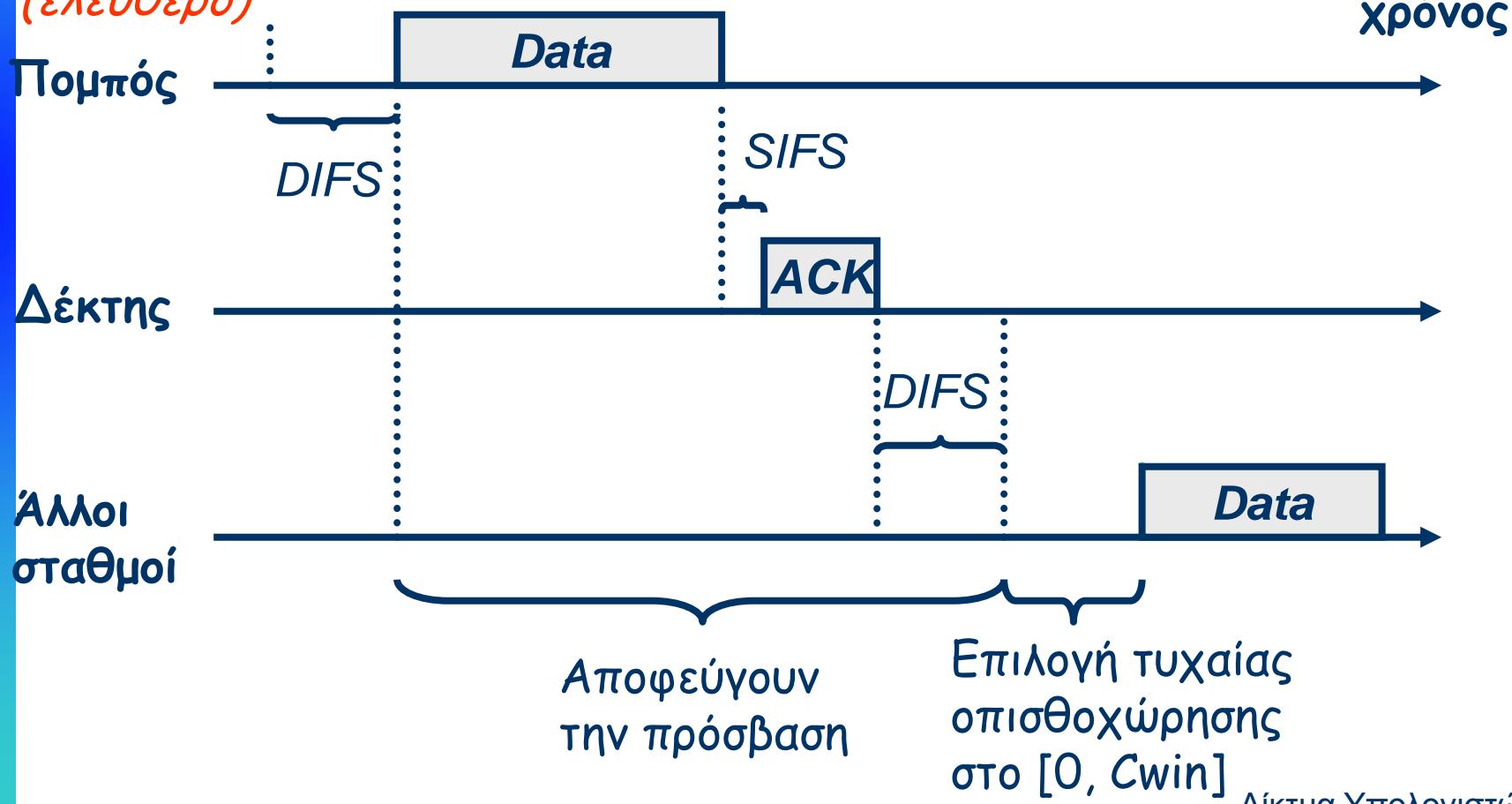
- Οι επαληθεύσεις στέλνονται μετά από SIFS.
- Απαιτείται να παρέλεθει χρονικό διάστημα DIFS πριν το μέσον θεωρηθεί ελεύθερο για χρήση.

CSMA/CA: χρονοδιάγραμμα

Ξεκινά η ακρόση
του μέσου
(ελεύθερο)

$Cwin$ = παράθυρο ανταγωνισμού

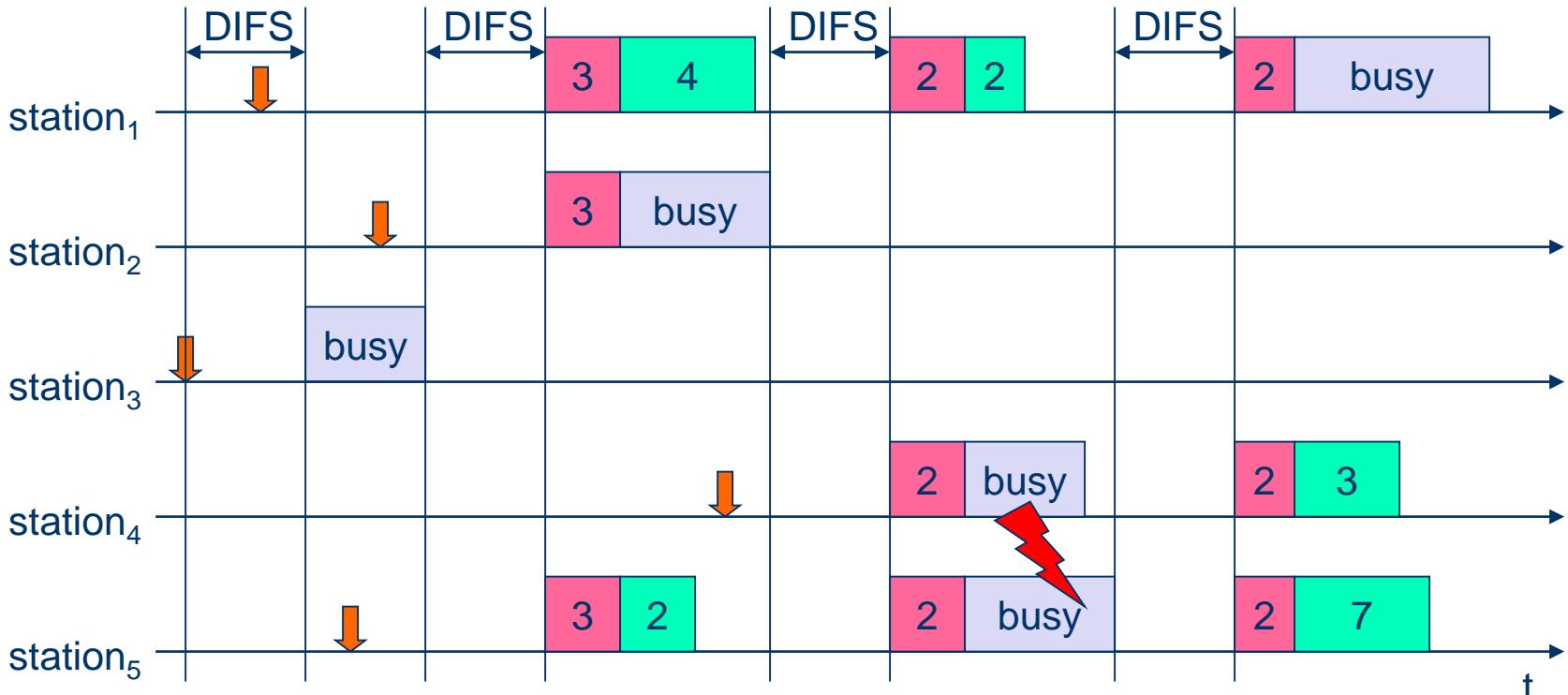

Network Allocation Vector (NAV)

- Μετρητής που διατηρεί κάθε σταθμός με την τιμή του χρόνου που πρέπει να περάσει μέχρι το μέσο να ελευθερωθεί πάλι.
  - Περιλαμβάνει το διάστημα που θα απαιτηθεί, ώστε ο σταθμός που μεταδίδει να ολοκληρώσει τη μετάδοσή του.
  - Ο σταθμός δε μπορεί να μεταδώσει μέχρι το NAV γίνει μηδέν.
- Κάθε σταθμός υπολογίζει το χρόνο που θα χρειασθεί για να μεταδώσει το πλαίσιό του (βάσει του ρυθμού μετάδοσης και του μήκους πλαισίου).
  - Αυτή η πληροφορία περιλαμβάνεται στο πεδίο μήκους της επικεφαλίδας PLCP.
  - Χρησιμοποιείται από τους άλλους σταθμούς για να θέσουν τη τιμή του NAV.

CSMA/CA: παράδειγμα

busy

απασχολημένο (πλαίσιο, ack, κλπ)

Άφιξη πακέτου στο MAC

bo_e

Παρωχημένη οπισθοχώρηση

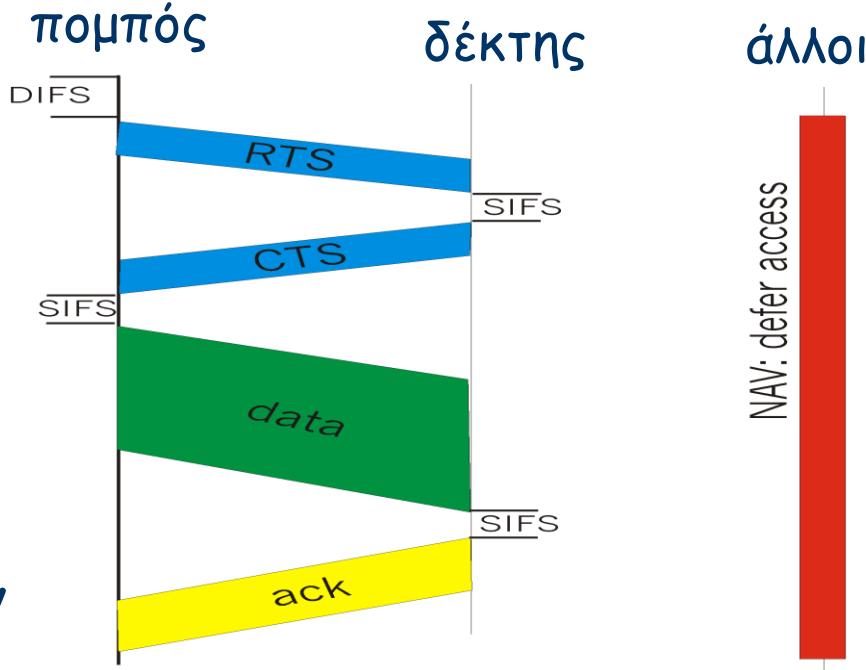
bo_r

Υπολειπόμενη οπισθοχώρηση

CSMA/CA: ανταλλαγή RTS-CTS

- CSMA/CA με σαφή κράτηση του διαύλου:
  - πομπός: στέλνει RTS (request to send)
  - δέκτης: απαντά με CTS (clear to send)
- Το CTS κρατάει τον δίσυλο για τον πομπό, ειδοποιώντας τους (τυχόν κρυμμένους) σταθμούς.
- Αποφυγή συγκρούσεων λόγω κρυμμένων σταθμών.

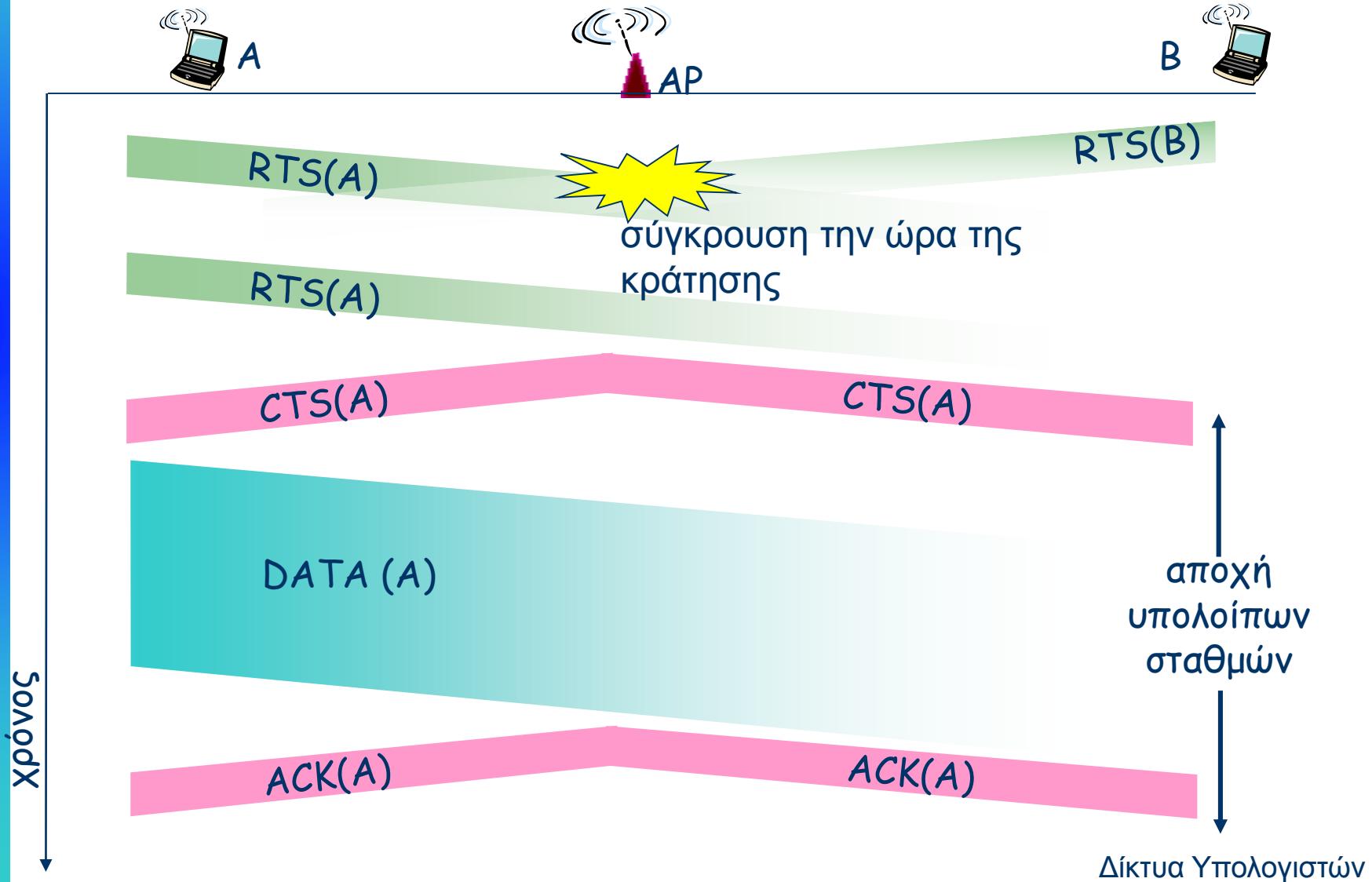

RTS: 20 byte
 CTS: 14 byte
 ACK: 14 byte

Περαιτέρω αποφυγή συγκρούσεων χρησιμοποιώντας μικρά πακέτα κράτησης.

CSMA/CA: ανταλλαγή RTS-CTS

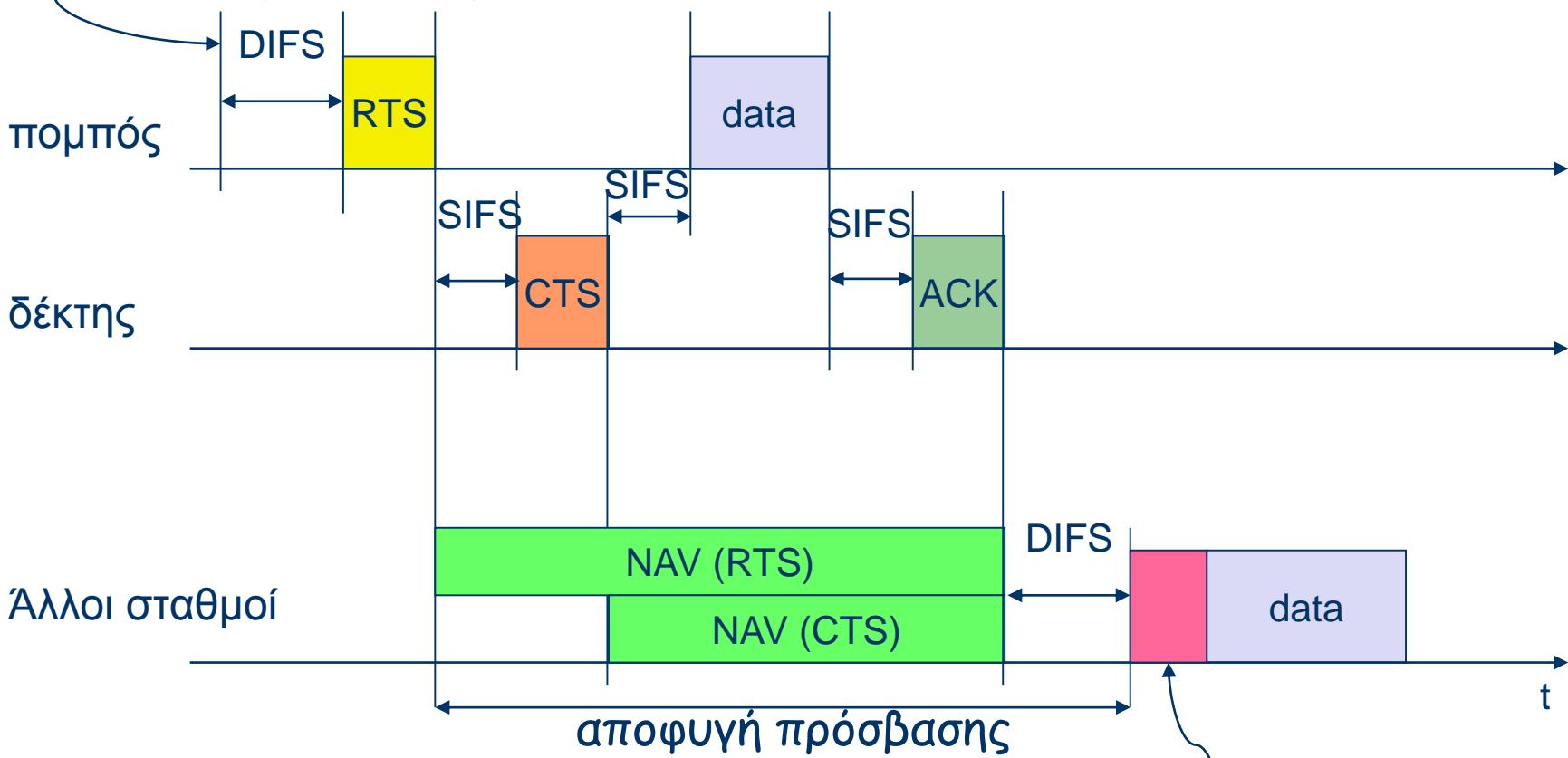

CSMA/CS: χρονοδιάγραμμα με RTS/CTS

Ξεκινά η ακρόση του
μέσου (ελεύθερο)

C_{win} = παράθυρο ανταγωνισμού

Ανταγωνισμός: επιλογή τυχαίας οπισθοχώρησης
στο $[0, C_{win}]$

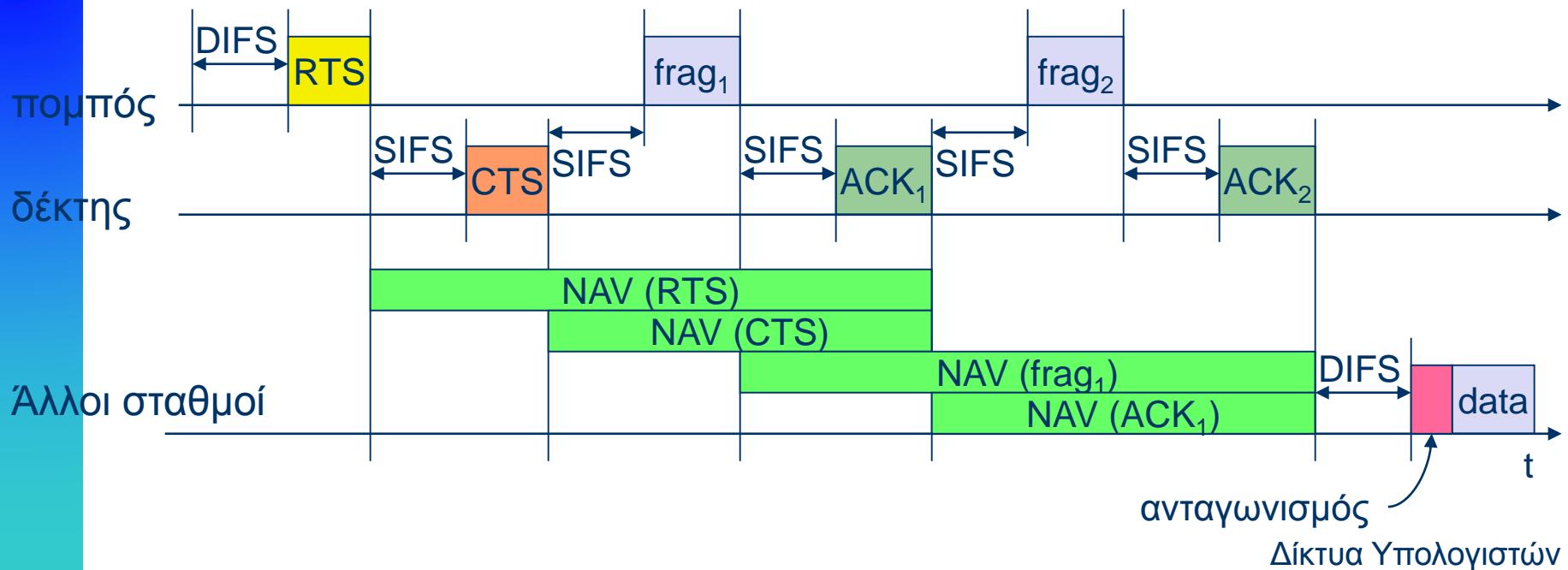
CSMA/CA: RTS/CTS + ACK

- Το 802.11 προσθέτει ACK στη σηματοδοσία για βελτίωση της αξιοπιστίας.
- Συνέπεια: για αποφυγή σύγκρουσης με τις ACK, κάθε σταθμός που ακούει RTS δεν πρέπει να στείλει για χρόνο NAV.
- Έτσι, ένας σταθμός δεν πρέπει να στείλει για χρόνο NAV αν ακούσει είτε RTS είτε CTS.
- Σημείωση: το RTS/CTS είναι προαιρετικό στο 802.11, οπότε μπορεί να μην είναι πάντα ενεργοποιημένο.
- Μερικές κάρτες δικτύου το ενεργοποιούν μόνο όταν το μήκος ενός πλαισίου υπερβαίνει δοθέν κατώφλι.

CSMA/CA: Θρυμματισμός

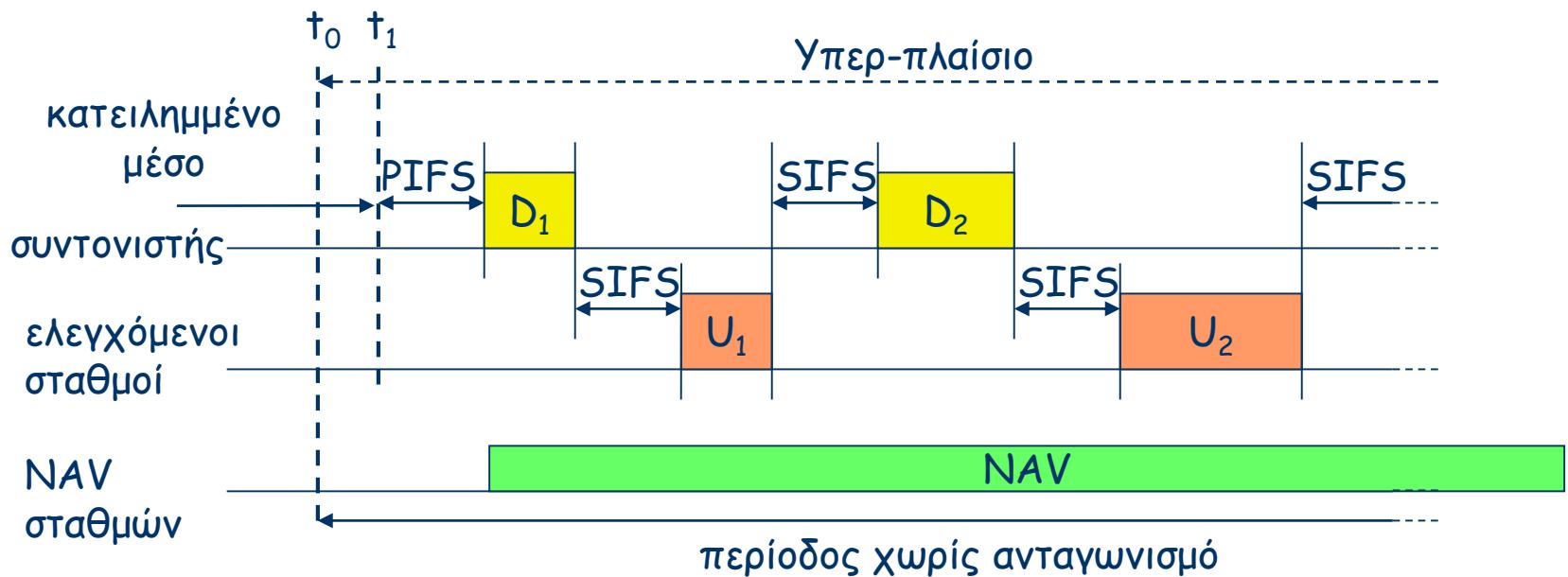
- Για να μειωθεί ο χρόνος κατάληψης του καναλιού σε περίπτωση σύγκρουσης, ένα πλαίσιο μπορεί να θρυμματισθεί και να μεταδοθεί ως πολλά μικρότερης διάρκειας πλαίσια.

Point Coordination Function (PCF)

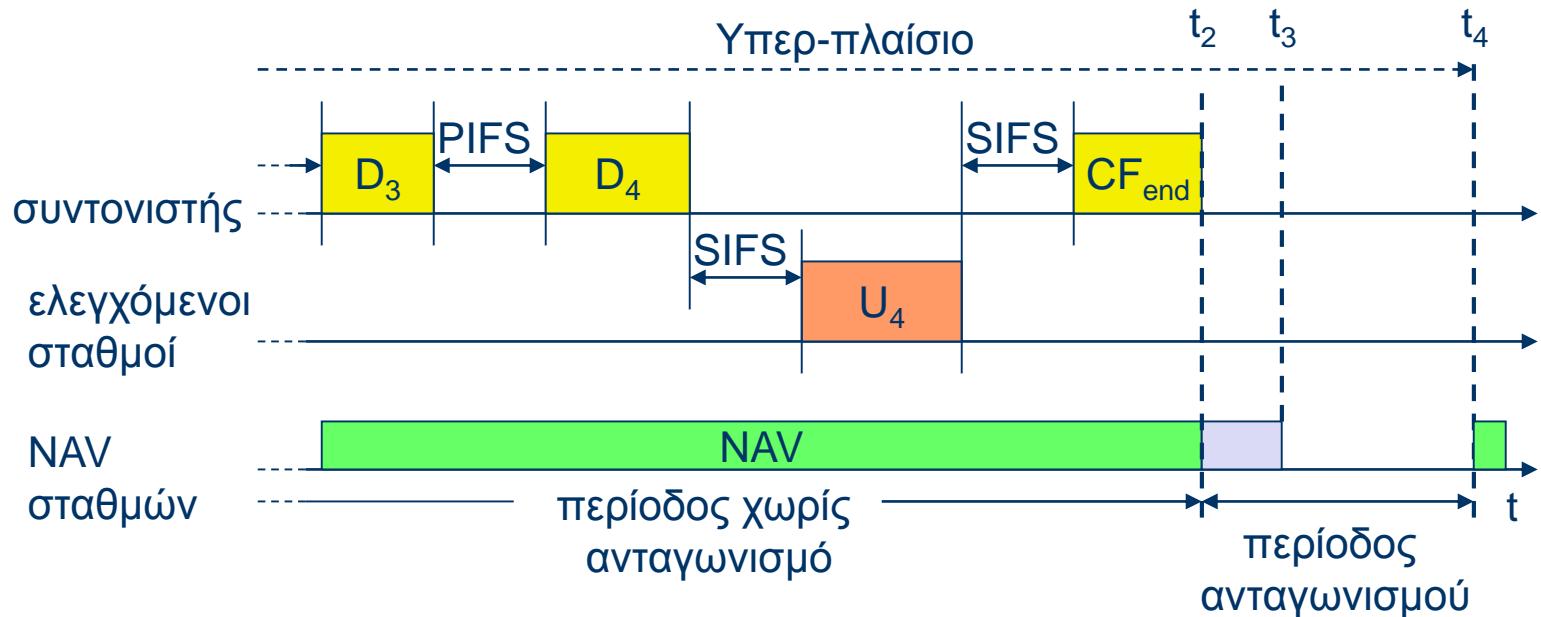
- Σε τι διαφέρει η PCF και η DCF;
- Ερωταποκρίσεις σταθμών → Polling

D: ροή καθόδου ή δεδομένα από τον συντονιστή
 U: δεδομένα από ελεγχόμενο ασύρματο σταθμό

PCF (συνέχεια)

Τύποι πλαισίων

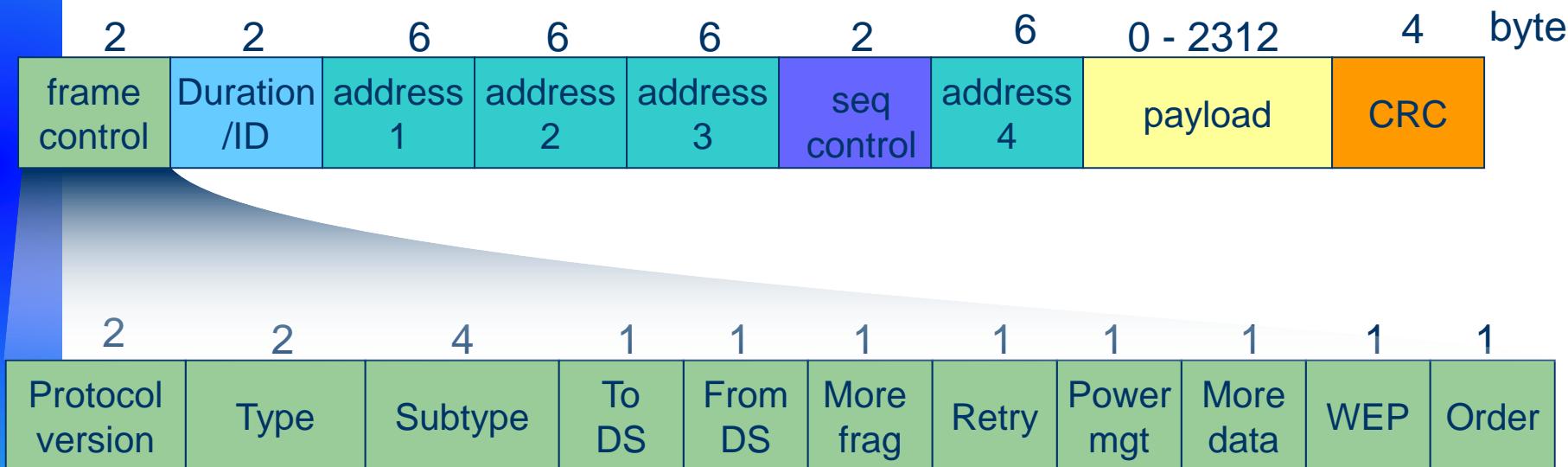
- Η μορφή της επικεφαλίδας MAC διαφέρει ανάλογα με τον τύπο του πλαισίου:
  - Πλαίσια ελέγχου (Control Frames): παραλείπονται αρκετά πεδία
  - Πλαίσια διαχείρισης (Management Frames)
  - Πλαίσια δεδομένων (Data Frames)

IEEE 802.11: MAC

Μορφή πλαισίου 802.11b

διάρκεια του χρόνου κράτησης (μs)
για τη μετάδοση (RTS/CTS)

Τύπος πλαισίου

00: mgmt, 01: control (RTS, CTS, ACK,...)

10: data, 11: reserved

Πλαίσια διαχείρισης

➤ Beacon

- Χρονοσήμανση, Beacon Interval, δυνατότητες, SSID, υποστηριζόμενοι ρυθμοί μετάδοσης, παράμετροι
- Traffic Indication Map (TIM) για διαχείριση ισχύος

➤ Probe Request

- SSID, δυνατότητες, υποστηριζόμενοι ρυθμοί μετάδοσης

➤ Probe Response

- Χρονοσήμανση, Beacon Interval, δυνατότητες, SSID, υποστηριζόμενοι ρυθμοί μετάδοσης, παράμετροι
- Ίδιο με το Beacon εκτός από το TIM

Πλαίσια διαχείρισης

- Dis-association
  - Κωδικός αιτίας
- Authentication
  - Αλγόριθμος, ακολουθία, Status, Challenge Text
- De-authentication
  - Αιτία

Το 1° byte του πεδίου ελέγχου πλαισίου

- **Protocol Version** (2 bit) - έκδοση του πρωτοκόλλου
- **Type** (2 bit) - διάκριση μεταξύ πλαισίων διαχείρισης (00), πλαισίων ελέγχου (01), ή πλαισίων δεδομένων (10)
- **Subtype** (4 bit) - εξειδίκευση του τύπου πλαισίου

2	2	4	1	1	1	1	1	1	1	1
Protocol version	Type	Subtype	To DS	From DS	More frag	Retry	Power mgt	More data	WEP	Order

To 2° byte tou pediou eleghou plaisiou

- **To DS** (1 bit) - σημαία που τίθεται ίση με 1 όταν το πλαίσιο στέλνεται στο AP για προώθηση προς το σύστημα διανομής (DS) μέσω του AP, περιλαμβανομένης και της περίπτωσης όπου ο προορισμός βρίσκεται στο ίδιο BSS.
- **From DS** (1 bit) - σημαία που τίθεται ίση με 1 όταν το πλαίσιο προέρχεται από το σύστημα διανομής (DS).
- **More Fragment** (1 bit) - σημαία που τίθεται όταν πρόκειται να ακολουθήσουν θραύσματα του ιδίου πλαισίου.
- **Retry** (1 bit) - δείχνει ότι το πλαίσιο είναι επαναμετάδοση (για να αναγνωρίζονται αντίγραφα πλαισίων π.χ. σε περίπτωση απώλειας του ACK).

2	2	4	1	1	1	1	1	1	1	1
Protocol version	Type	Subtype	To DS	From DS	More frag	Retry	Power mgt	More data	WEP	Order

IEEE 802.11: MAC

To 2° byte tou pediou eleghou plaisiou

- Power Management (1 bit) - δείχνει την κατάσταση ισχύος που θα τεθεί στον σταθμό μετά τη μετάδοση του τρέχοντος πλαισίου (active, power saving).
- More data (1 bit) - χρησιμοποιείται για διαχείριση της ενέργειας: το AP δείχνει ότι υπάρχουν και άλλα πλαίσια στην ουρά για τον συγκεκριμένο σταθμό, ο σταθμός αποφασίζει να συνεχίσει το Polling ή τη μετάβαση σε active.
- WEP (1 bit) - τα δεδομένα κρυπτογραφούνται με WEP.
- Order (1 bit) το πλαίσιο αποστέλλεται με την υπηρεσία αυστηρής σειράς.

2	2	4	1	1	1	1	1	1	1	1
Protocol version	Type	Subtype	To DS	From DS	More frag	Retry	Power mgt	More data	WEP	Order

Τα άλλα πεδία του πλαισίου

2	2	6	6	6	2	6	0 - 2312	4
frame control	Duration /ID	address 1	address 2	address 3	seq control	address 4	payload	CRC

- **Duration/ID (2 byte)** - Στα πλαίσια Power-Save Poll είναι η ταυτότητα του σταθμού. Για όλα τα άλλα πλαίσια, περιέχει τη διάρκεια προς χρήση στον υπολογισμό του NAV.
- **Sequence control (2 byte)** - αύξων αριθμός πλαισίου (για την αναγνώριση της σειράς των πλαισίων και εντοπισμό αντιγράφων). Υποπεδίο 4 bit για τα Θραύσματα.
- **Payload (0 μέχρι 2312 byte)**
- **CRC (4 bytes)**

Οι διευθύνσεις

- Το πλαίσιο μπορεί να περιλαμβάνει μέχρι 4 διευθύνσεις.
- Τα πεδία διευθύνσεων Address (6 byte έκαστη) περιλαμβάνουν την SSID, διεύθυνση πηγής (SA), διεύθυνση προορισμού (DA), διεύθυνση πομπού (TA), διεύθυνση δέκτη (RA).
- Η σημασία τους εξαρτάται από τις τιμές των πεδίων To DS και From DS.

Οι διευθύνσεις

- Η Address1 είναι πάντα η διεύθυνση του δέκτη (άμεσου παραλήπτη του πλαισίου). Εάν το To DS είναι 1, τότε είναι η διεύθυνση του AP. Εάν το To DS είναι 0, τότε είναι η διεύθυνση του άλλου σταθμού.
- Η Address2 είναι πάντα η διεύθυνση του πομπού που μεταδίδει το πλαίσιο. Εάν το From DS είναι 1, τότε είναι η διεύθυνση του AP. Εάν το From DS είναι 0, τότε είναι η διεύθυνση του αποστέλλοντος σταθμού.

2	2	6	6	6	2	6	0 - 2312	4
frame control	Duration /ID	address 1	address 2	address 3	seq control	address 4	payload	CRC

IEEE 802.11: MAC

Πεδία διεύθυνσεων

Bits: 2	2	4	1	1	1	1	1	1	1	1
Protocol Version	Type	SubType	To DS	From DS	More Frag	Retry	Pwr Mgt	More Data	WEP	Rsvd
Frame Control Field										
To DS	From DS	Address 1	Address 2	Address 3	Address 4					
0	0	DA	SA	BSSID	N/A					
0	1	DA	BSSID	SA	N/A					
1	0	BSSID	SA	DA	N/A					
1	1	RA	TA	DA	SA					

DA: διεύθυνση προορισμού του πλαισίου

SA: διεύθυνση πηγής του πλαισίου

RA: διεύθυνση του δέκτη (επόμενου ενδιάμεσου παραλήπτη)

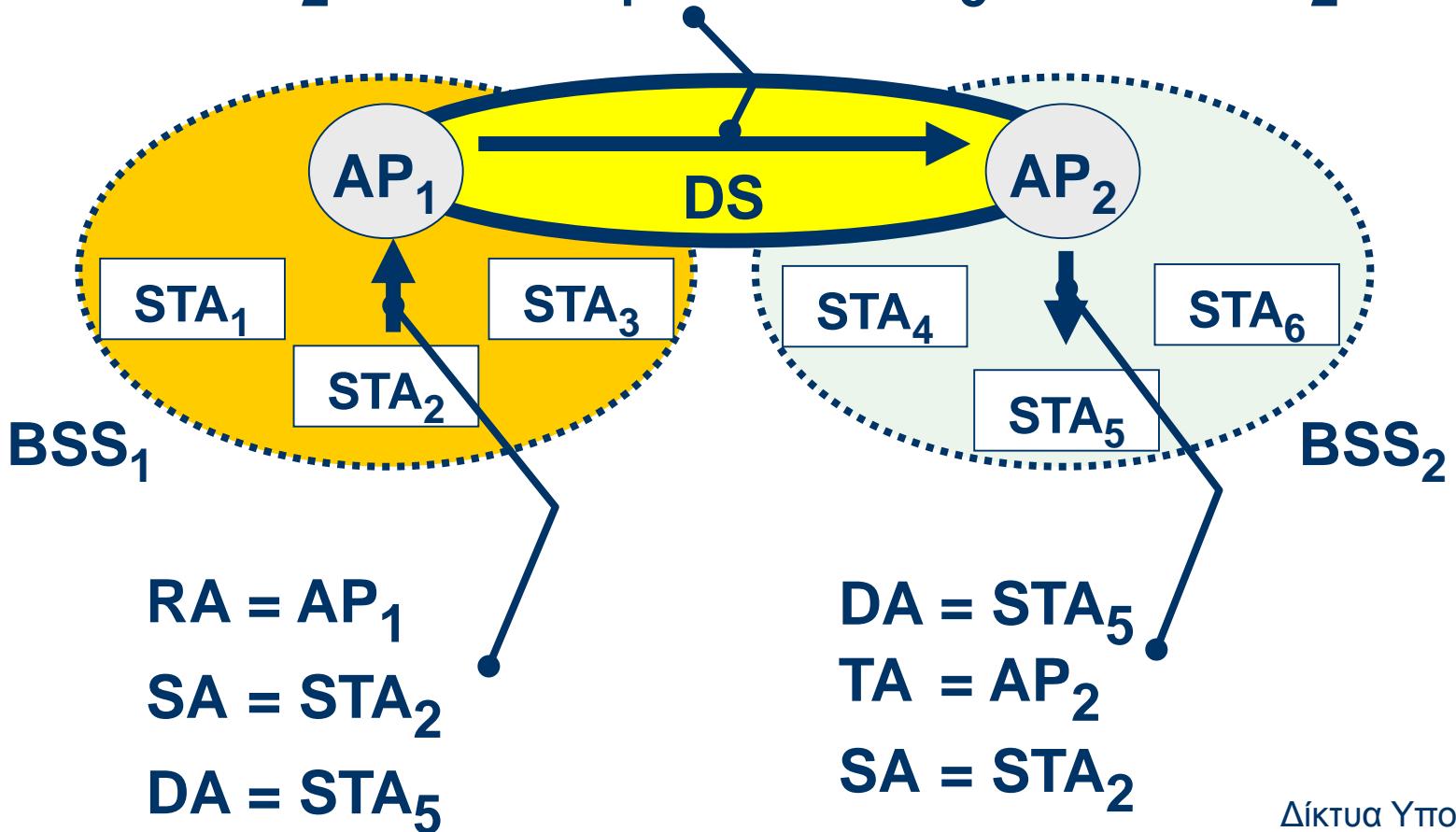
TA: διεύθυνση του πομπού AP (στο WDS που μεταδίδει το πλαίσιο)

BSSID: διεύθυνση του AP ή ταυτότητα του IBSS

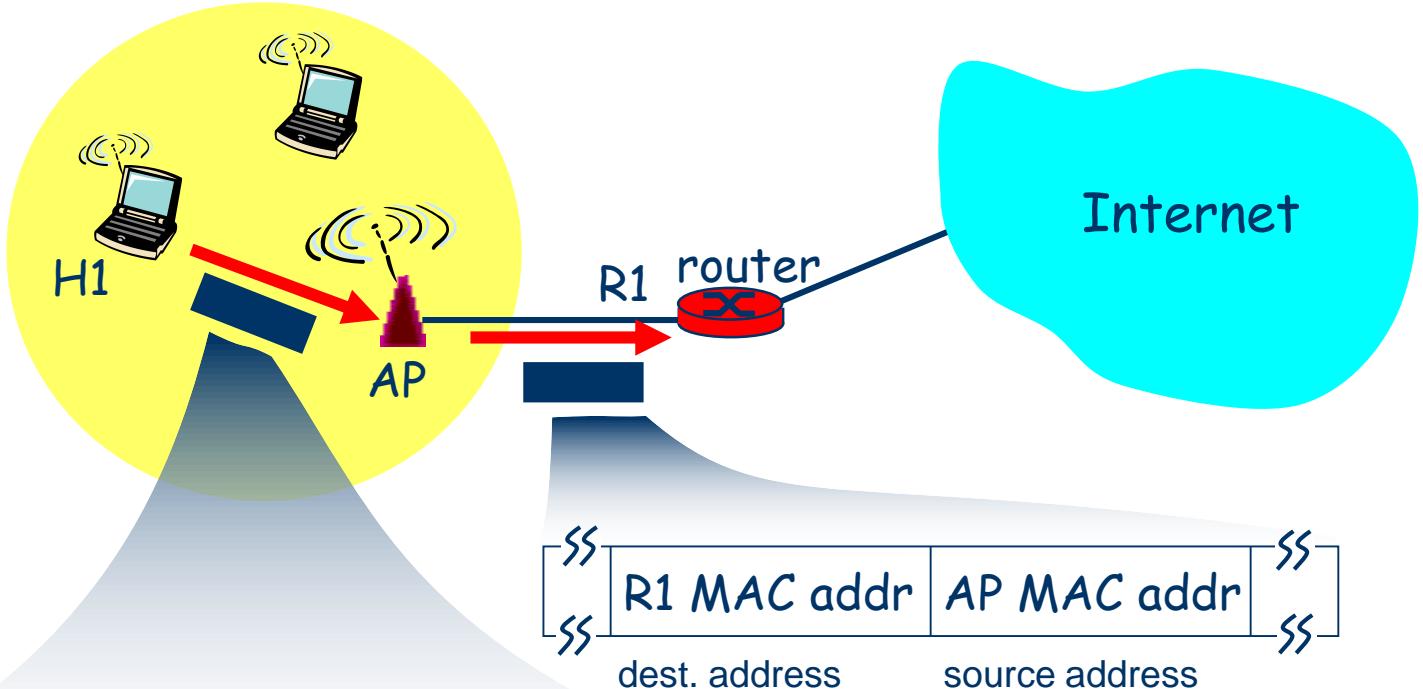
Παράδειγμα χρήσης διευθύνσεων σε DS
Μετάδοση $STA_2 \rightarrow STA_5$

$RA = AP_2$, $TA = AP_1$, $DA = STA_5$, $SA = STA_2$

Παράδειγμα χρήσης διευθύνσεων (με υποδομή)

Πλαίσιο 802.3

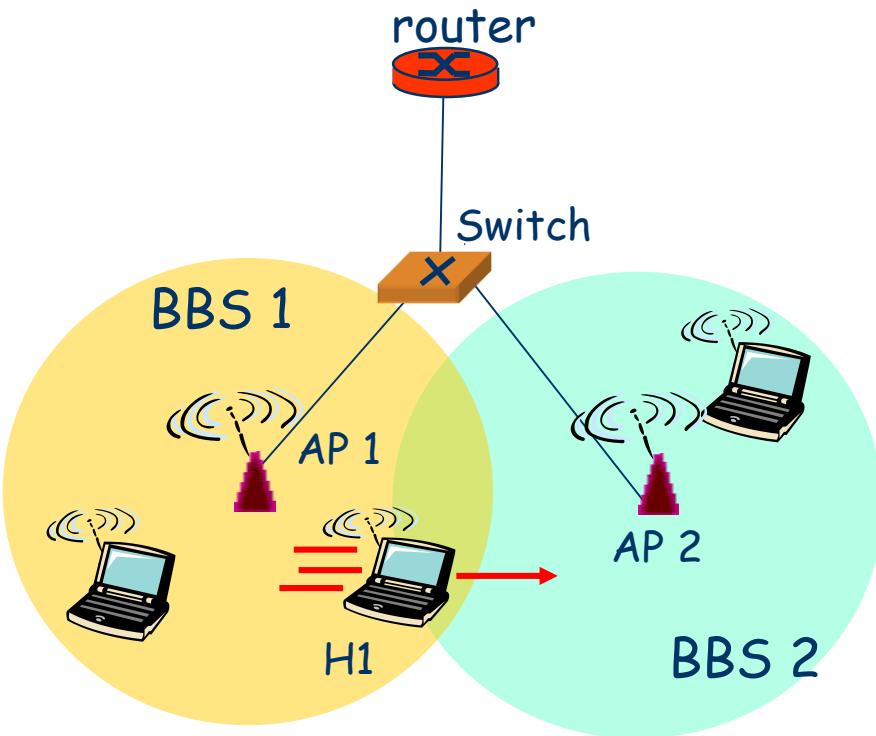

Πλαίσιο 802.11

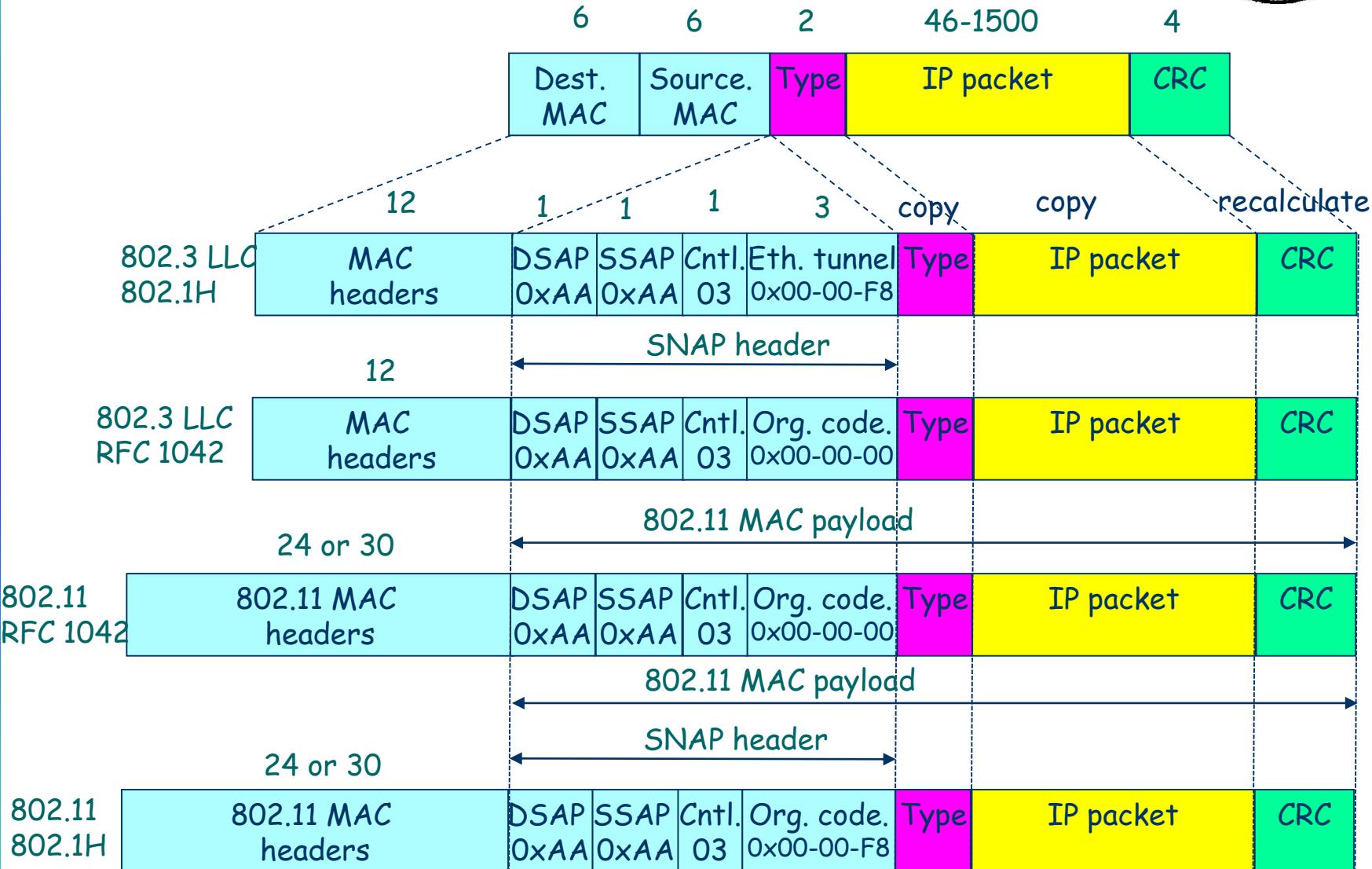

Κινητικότητα στο ίδιο Υποδίκτυο

- Ο H1 παραμένει στο ίδιο υποδίκτυο IP: η διεύθυνση IP μπορεί να παραμείνει ίδια.
- Το switch που είναι συσχετισμένο με τον H1:
  - Με αυτοεκπαίδευση θα μάθει από πού λαμβάνει πλαίσια του H1 και θα "θυμάται" σε ποια πόρτα θα στέλνει πλαίσια για τον H1.

Ενθυλάκωση στο 802.11 (RFC 1042, 802.1H)

IEEE 802.11 και TCP/IP

